

ONZE

KRIJGS-OFFICIEREN

ALBUM

VAN

PORTRETTEEN MET LEVENS-SCHETSEN

DER

Transvaalse Generaals en Kommandanten

E. A.

UITGEGEVEN TEN "VOLKSSTEM" KANTORE,

PRETORIA.

1904.

Alle rechten, ook van vertaling en reproductie, volgens Wet voorbehouden.

VOORWOORD.

Dit Album beoogt 't eerbiedig aandenken te helpen bestendigen aan Transvaalse Krijgs-Officiëren, die door hun voorbeeldig gedrag de Afrikaner naam ontzagwekkend gemaakt hebben. Menig hunner is slechts in kleine kring bekend en verdient de blijvende waardering van geheel zijn volk.

In dit Album van Transvaalse Generaals en Kommandanten werden ook enkele personen opgenomen, die zich op 't oorlogs-veld verdienstelik hebben gedragen. De verzameling is intussen niet volledig; enkelen zullen worden gemist, met name Generaal P. de Villiers (Griqualand); Kommandanten Breytenbach (Wester-grenzen), wijlen Coetzee (Pretoria), J. Coetser, Mol, Möller, van der Merwe (Krugersdorp), Nolte (Boksburg), wijlen Potgieter (Wester-grenzen), Wolmarans (Potchefstroom) J. van Zijl (Krugersdorp); Kapitein Mike du Toit: Dr. Albrecht, Dr. Neethling, Dr. Rennenkampf, A. Malan, Mears, M. de Jager, S. Eloff en meer anderen. Mogelik zal — wanneer dit werk zal worden voortgezet en een volgend Album zal gewijd worden aan de overige Officiëren, dit gemis worden hersteld.

Aan allen die behulpzaam waren bij de samenstelling van dit Volksboek, een woord van hartelike dank van

Dr. F. V. ENGELBURG.
G. S. PRELLER.

Pretoria, April 1904.

L. S.

Gaarne voldoe ik aan het verzoek der Volksstem-redaktie om dit Album bij ons volk aan te bevelen. Elke eerlike poging toch om de herinnering levendig te houden aan gedurende de laatste oorlog zo schitterend gebleken nationale Afrikaner deugden, verdient de ondersteuning der welgezinden. Ik stel op prijs dat de Volksstem-redaktie begonnon is om aan de wereld te tonen wie de mannen geweest zijn die drie jaren lang de strijd volhielden. Wat had ik, als Kommandant-Generaal, wat hadden de hoofd-generaals kunnen uitrichten zonder zodanige mannen?

Hoezeer de samenstellers van dit Album de onvolledigheid ervan erkennen, als een poging gelijk hierboven bedoeld, is hun arbeid een beslist sukses geworden, waarin ik mij van ganser harte verblijd.

Moge dit Album voor ieder, die 't zal doorbladeren, in menig opzicht voldoening schenken en bij elk Afrikaner het streven naar nationale eendrachts-zin en eigenwaarde versterken.

Moge bovendien aan dit boek de gunstige ontvangst ten deel vallen, waarop het alle aanspraak heeft, zodat de samenstellers aangemoedigd zullen worden hun arbeid voort te zetten en mettertijd een tweede Album te vervaardigen van alle Veldkornetten en overige Krijgs-officieren.

LOUIS BOTHA.

Pretoria, 28 Maart 1904.

Bestemd voor Afrikaner Nageslacht.

Kommandant-Generaal P. J. JOUBERT.

Petrus Jacobus Joubert is een der bekendste figuren der aanvangs-geschiedenis van de Z.A. Republiek en heeft zijn volk gediend in talrijke gewichtige staats-betrekkingen.

Reeds in de eerste Vrijheids-oorlog bekleedde hij de rang van Kommandant Generaal der Transvaalse strijdmacht en nam als zodanig deel aan alle oorlogen, welke sedert voorkwamen. Gedurende de laatste oorlog nam hij speciaal de leiding der krijgs-verrichtingen in Natal op zich en was aanwezig bij menig treffen nabij Ladysmith. Doch zijn lichaams-gestel werd ernstig ondermijnd en kort nadat Komdt. Generaal Joubert naar Pretoria was terug gekeerd voor organisatie der lands-verdediging, werd hij plotseling ten grave gesleept, betreurd door gans het volk.

Dit was 27 Maart 1900.

Kommandant-Generaal L. BOTHA.

Louis Botha, geboren 27 September 1862 te Greytown, Natal, was derde zoon van Louis Botha, Leeuwkop, distrikt Vrede, Oranje Vrijstaat, die als Veldkornet over een zestigtal flinke Afrikaners in 1860, onder straf en beletting der Regering van Natal, deze kolonie verliet om de Vrijstaters tegen de Basoeto's bij te staan. Deze L. Botha was weer tweede zoon van de welbekende voortrekker Philip Rudolph Botha, die al zijn eigendom in de Kaapkolonie verliet om een trek door Grikwaland Oost, via Kokstad, naar Natal te leiden, in 1835-6.

Toen de laatste oorlog uitbrak, was het onderwerp dezer levens-schets lid van de Eerste Volksraad voor 't distrikt Vrijheid, aan welks ontstaan en verdere lotgevallen hij een ruimschoots aandeel had genomen. Ofschoon zonder noemenswaardige krijgs-ervaring, was Louis Botha twee maanden na 't uitbreken van de oorlog tengevolge van zijn optreden te Colenso voor zijn volk een gezaghebbend veldheer en voor de wereld een beroemd Transvaler geworden. Onder Generaal Lukas Meyer woonde Botha de slag van Dundee bij, werd 30 Oktober 1899 - de dag van de Modderspruit- en Lombardskop gevechten - als Generaal aangesteld, nam deel aan de trek om Estcourt, gedurende welke het Willowgrange gevecht plaats vond, vocht te Colenso, Spioenkop en elders langs de Tugela, voerde de westelike strijdmacht bij Pieters-hoogten aan, bombardeerde het Engelse kamp te Elandslaagte, na 't ontzet van Ladysmith, streed van Zandrivier via Kliprivier tot voor Pretoria tegen Lord Roberts, leidde de gevechten te Donkerhoek, Diamond Hill, Bergendal en Machadodorp, en voerde zijn burgers aan bij Chrissies-meer, Spiesshoek, Itala, Onverwacht (waar Generaal Opperman sneuvelde) en Bakenlaagte.

Na de sluiting van het Vereniging traktaat bracht Kommandant-Generaal Botha, met Generaals Christiaan de Wet en de la Key, een bezoek aan Engeland en aan verscheiden vastelands hoofdsteden; in laatstgenoemde werd hij met zeldzame geestdrift door het publiek ontvangen. Toen hem, in het begin van 1903, een zetel in de Transvaalse Legislative Council werd aangeboden, meende Generaal Botha daarvoor te moeten bedanken.

GENERAALS.

H. A. ALBERTS.
C. F. BEYERS.
C. J. BRITS.
S. W. BURGER.
C. BOTHA.
J. G. CELLIERS.
P. A. CRONJE.
J. L. V. DEVENTER.
J. C. EMMETT.
D. J. E. ERASMUS.
J. C. FOURIE
C. E. FOURIE.
G. H. GRAVETT.
F. A. GROBLER.
J. N. H. GROBLER.
D. JOUBERT.
J. KEMP.
J. H. M. KOK
L. A. S. LEMMER.
H. R. LEMMER.
P. J. LIEBENBERG.
L. MEYER.
C. H. MULLER.
H. W. MIJBURGH.
S. F. OOSTHUIZEN.
J.D. OPPERMAN.
J. H. DE LA REY.
J. C. SMUTS.
T. SMUTS.
C. J. SPRUYT.
S. P. DU TOIT.
B. VILJOEN.
P. R. VILJOEN.
DE VILLEBOIS-MAREUIL.
J. VAN ZIJL.

Generaal H. A. ALBERTS.

Hendrik Abraham Alberts nam deel, als privaat burger, in verscheiden gevechten, welke zijn Kommando, de Heidelbergers, in Natal leverden. Te Spioenkop ageerde hij als waarnemende Veldkornet. Na de inneming van Pretoria zich met zijne burgers te Machadodorp bevindende, werd Alberts tot Kommandant over het Heidelberg distrikt gekozen, terwijl de betrokken Kommandant C. J. Spruyt als Generaal in plaats van de gesneuvelde Generaal Gravett werd aangesteld. Bij afwezigheid van Generaal Spruyt ageerde Alberts meestal in diens plek; en toen Generaal Spruyt gesneuveld was, werd Alberts meermalen met gewichtige opdrachten belast. In November 1901, na de slag van Bakenlaagte, werd hij door de Kommandant Generaal belast met het opperbevel over de in de Vrijstaat gezondon Transvalers. In Februari 1902 kwam Alberts weer over de spoorlijn naar het Hogevelt en in Mei 1902 word hij, tegelijk met de heren P. R. Viljoen en D. J. E. Opperman, naar Vereniging afgevaardigd. Op 5 Juni legden de Heidelberg Kommando's te Kraalstatie de wapens neer.

Generaal C. F. BEYERS.

Geboren te Banhoek, Stellenbos, op 21 September 1869, verliet Christiaan F. Beyers in 1889 het Victoria College en vestigde zich in Transvaal, allereerst te Pretoria waar hij vijf jaar later zijn prokureurs eksamen passeerde. Te Boksburg gevestigd, werd zijn naam weldra gunstig bekend; als deelnemer aan de kommando's, die de Jameson-inval met zoveel sukses weerstonden, verkreeg hij in 1896 volle Transvaalse stemrecht. Ook op het sportsveld onderscheidde hij zich als onversaagd voetballer. Als privaat burger ten krijg uitgetrokken bracht hij het binnen twaalf maanden tot Ass. Kommandant-Generaal en bood met afwisselend geluk in de Waterberg en Zoutpansberg distrikten het hoofd aan 's vijands overmacht. Door zijn publiek ter Vredeskongferentie afgevaardigd, werd hij tot Voorzitter daarvan gekozen en heeft derhalve een belangrijk aandeel in de betreffende onderhandelingen genomen.

Generaal C. J. BRITS.

Coenraad Jacobus Brits werd 19 April 1868 in het Wakkerstroom distrikt geboren en trok, toen de oorlog uitbrak, als wd. Veldkornet met zijn burgers Natal in, waar hij deelnam aan de gevechten bij Dundee, Modderspruit, Colenso en Spioenkop. Vervolgens nam hij deel aan verscheiden gevechten in de Vrijstaat en Transvaal. Het gelukte hem bij de 700 burgers van het Standerton, distrikt, die eerst geneigd schenen de krijg op te geven, tot een werkzaam kommando op te krijgen. In het begin van Juni 1901 werd C. J. Brits door Generaal Botha aangesteld als Vechtgeneraal over Standerton, Bethal en een gedeelte van Middelburg en in die hoedanigheid nam hij deel aan verschillende gevechten, o.a. te Itala, Spieshoek, Bakenlaagte, Begin-der-Lijn en Bankkop. In begin Februari 1902 werd hij tot Assistent Kommandant Generaal aangesteld en op 2 April vocht generaal Brits zijn laatste gevecht bij Standertonkop alwaar hij 500 vette ossen en over de 30 gezadelde paarden buit maakte.

Hij behoorde onder de naar Vereeniging afgevaardigde Transvalers.

Generaal S. W. BURGER.

Schalk Willem Burger heeft lange jaren zijne medeburgers gediend, eerst als Veldkornet, daarna in de oorlog van 1880 - 1881 als Kommandant, later als Volksraadslid en ten slotte als lid van de Uitvoerende Raad. Bij de aanvang van de oorlog voerde Generaal Burger het kommando over de Lijdenburgers bij het beleg van Ladysmith. En toen in de tweede helft van 1900 besloten werd dat President Kruger zich naar Europa zou begeven, werd Generaal Burger tot waarnemend Staatspresident benoemd, in welke hoedanigheid hij gedurende het verder verloop van de oorlog het regerings-bewind voerde en bij het sluiten van de Vrede als een der hoofdonderhandelaars tot het Verenigingstraktaat is opgetreden.

Overigens is zijn politieke loopbaan te gunstig bekend dan dat een brede omschrijving ervan hier op haar plaats zou wezen.

Generaal C. BOTHA.

Christiaan Botha, een jonger broeder van Komdt. Genl. Louis Botha, werd 6 Oktober 1864 te Greytown, Natal, geboren en was, toen de laatste oorlog uitbrak, Kommandant van Politie te Bremersdorp, Swaziland.

Hij nam deel aan de veldslagen bij Colenso, Spioenkop en Doornrand en verloor bijna 't leven toen, terwijl hij met 15 zijner manschappen zuid van Tugela in een sloot geplaatst was, een Iyddiet-bom bij hem barstte, welke elf man doodde. Eind April 1900 werd Chris Botha, in de plaats van Genl. Meyer die naar de Regering te Pretoria geroepen werd, aangesteld als assistent Komdt. Generaal en leidde van Pietershoogten alle govechten tegen Genl. Buller tot diens door breken. Tot begin December 1900 was hij vervolgens bevelvoerend officier over alle zuid-oostelike kommando's, nam vervolgens deel aan de aanval op Belfast, op Vrijheid, Itala en andore gevechten. Te Schuinshoogte door Genl. Buller genaderd met een voorstel tot onvoorwaardelike overgave, antwoordde Gonl. Chris Botha dat hij alleen een voorstel van vrede kon aannemen.

Door zijn burgers naar Vereniging afgevaardigd, kwam hij daar, tengevolge van gedurende de oorlog ondervonden ontbering, ziek aan en overleed niet lang daarna te Kokstad, waarheen hij voor private bezigheid gereisd was, aan de gevolgen ener zware operatie.

Generaal J. G. CELLIERS.

Johan G. Celliers werd 12 Juli 1861 te Frasersburg, Kaapkolonie geboren en bracht als kind in Transvaal en op de Diamantvelden van Kimberley door. Als jongeling in een Boeren handels bezigheid te Zeerust werkzaam, trok hij met de Marico Burgers gedurende de Vrijheidsoorlog van 1880 uit en nam daaraan deel van begin tot einde onder de toenmalige veldkornet J. H. de la Rey, en toen vervolgens aan de wester grenzen verwickelingen ontstonden, behoorde Celliers onder de vrijwilligers, die het gezag van het opperhoofd Moshette steunden. In die dager fungeerde Celliers ook als Postmeester Generaal en Wd. Registrateur van Akten van het grondgebied genaamd Land Goosen. Vervolgens legde hij zich toe, in het Mariko distrikt, op de laudbouw, doch liet deze varen, toen de Witwatersrand goudvelden ontdekt werden. Toen de oorlog uitbrak, maakte Celliers deel uit van het Politie Departement te Krugersdorp. Hij heeft een werkzaam aandeel genomen aan de vele dappere daden waardoor de Rand Politie zich naam verwerf, eerst in Natal en vervolgens in het Noorden der Kaapkolonie.

Toen de oorlog een guerilla karakter aannam, werd na het sneuvelen van Generaal Lemmer, Celliers in diens plek aangesteld over de kommando's van Lichtenburg en Zeerust, tot een getalsterkte van over 1,000 paardersruiters opgedreven. Bij een aanval op het dorp Lichtenburg, 4 Maart 1901, werd hij zwaar gewond, doch was na twee maanden moeitevol rond vluchten, weer hersteld en waakzaam als nooit te voren.

Tot het einde van de oorlog wist generaal Celliers het veld te behouden.

Generaal P. A. CRONJE.

Pieter Arnoldus Cronje had een eervolle krijgsmans-loopbaan achter zich, toen de laatste oorlog hem aan 't hoofd plaatste van de krijgs-verrichtingen ten Westen der Boeren-republieken. Zijn naam is onafscheidelijk verbonden aan het beleg van Potchefstroom, gedurende de eerste Vrijheids-oorlog, en aan de vangenneming van Jameson, aanvang 1896.

Na de heldhaftige kapitulatie te Paardeberg, welke 27 Februari 1900 volgde op 't opgebroken beleg van Kimberley, werd Genl. Cronje als krijgsgevangene naar St. Helena overgeplaatst waar hij tot het einde van de oorlog verblijf heeft gehouden.

Generaal J. L. VAN DEVENTER.

Jacob Louis van Deventer was, toen de oorlog uitbrak, batterij chef der Staatsartillerie te Pretoria, en werd bij de strijdmacht van Genl. Cronje ingedeeld. Op de morgen van 13 Oktober vuurde hij het eerste schot op de te Kraaipan vast gereden pantser trein en heeft sedert een nooit rustend veld-leven geleid, eerst langs de Wester-grens, vervolgens in de Vrijstaat, daarna met Genl. Beyers in diverse Transvaalse distrikten en vervolgens met Genl. Smuts in de Kaapkolonie.

Op 20 Juli 1901 verliet van Deventer de Zwartruggens, distr. Rustenburg, met het doel de Kaapkolonie te bereiken. Op 7 Augustus gelukte het hem tussen Smaldeel station en Brandfort een blokhuis in te nemen en dezelfde maand brak hij door de vechtlijn tussen Bloemfontein en Ladybrand, zodat hij zich bij Genl. J. C. Smuts kon aansluiten, waarop men op 4 September nabij Herschel de Oranjerivier doortrok. De koude regens, waarmee niet minder dan met de vijandelike kommando's te worstelen viel, deden het paarden kommando kwaad. Op 17 September werd het kamp der 17e Lanciers, met 2 kanonnen, genomen, waarop in de richting van Cradock, naar Uitenhage werd getrokken, dat op 30 Sept. bereikt werd. Aanvang Oktober werden te Groot Zuurberg weder een paar vijandelike kampen genomen, waarop bij Victoria West station de spoorlijn werd overgestoken, ten noorden waarvan met blijvend sukses tegen de Engelse kommando's werd geopereerd. Op 23 Januari 1902 leverde van Deventer gevecht te Jakhalsvlei, distr. Sutherland, en op 5 Februari nam hij een lager te Middelpas, distr. Calvinia, waarbij kommandant Boshoff en V.K. van den Berg gewond werden. Op 25 Februari werd van Deventer bij het innemen van een lager te Windhoek, distr. Van Rynsdorp, gewond. Op 1 April werd Springbok, in Namakwaland, ingenomen, waarop ook de kopermijnen bij Port Nolloth bezet werden. Kolonel Cooper uit Kaapstad ter versterking aangekomen, werd eind April teruggeslagen.

Op 2 Juni kreeg het kommando te Katkop telegrafies kennis dat de vrede was gesloten, en eindigde alzo de militaire loopbaan van Vechtgeneraal van Deventer.

Generaal J. C. EMMETT.

Joseph James Cheere Emmett, zoon van de bekende John George Cheere Emmett en afstammeling van Robert Emmett, de Ierse patriot, werd 19 Januari 1866 te Swellendam, Kaapkolonie, geboren en was Veldkornet van wijk II, Vrijheid, toen de laatste oorlog uitbrak. Met zijn burgers uitgetrokken, nam hij deel aan de slagen bij Dundee, Modderspruit en Lombards-kop, was de eerste officier, die met zijn manschappen te Colenso bij de tien Engelse kanonnen kwam, welke de vijand op 't slagveld achterliet, vocht voorts te Pietershoogten, Willowgrange, Scheepersnek, bij de aanval op Vrijheid; te Spieshoek (tegen Kolonel Gouch), Itala en bijna alle kleinere gevechten in Vrijheid, Natal en de Reserve; in Maart 1902 werd Generaal Emmett - hij was in December 1900 als Generaal aangesteld - gedurende een nachtelijke trek krijgsgevangen gemaakt met 20 zijner manschappen, waarvan twee gedood en vijf gewond waren.

Generaal D. J. E. ERASMUS.

Daniel J. E. Erasmus werd in 1845 op de plaats Dorenkloof, tans bekend als Irene, distr. Pretoria, geboren, en heeft deel genomen aan alle krigsbedrijven, waarvan Transvaal sinds 1861 het toneel geweest is. Gedurende de eerste Vrijheids-oorlog woonde hij de slag te Bronkhorstspuit bij en hielp vervolgens als vecht-kommandant bij de omsingeling van Pretoria, gedurende welke drie uitvallen van de vijand telkens met sukses werden verijdeld. Na het herstel der onafhankelijkheid was hij Volksraadslid en vervolgens kommandant voor Pretoria distrikt, in welke laatste hoedanigheid hij deel nam aan de kommando's tegen Malaboch en Mpefoe. In 1899 door een generale krigsraad te Zandspruit, Natalse grens, tot assistent Kommandant Generaal benoemd, was generaal Erasmus met zijn burgers in menig gevecht tegenwoordig. Bekend is hoe een gedeelte van het Pretoria kommando ruimschoots aandeel had in de krigs verrichtingen te Spioenkop. In het latere gedeelte van de oorlog trad generaal Erasmus op als Voorzitter van het Militaire Hof voor de distrikten Heidelberg, Pretoria, Middelburg en Bethal. Op 3 Januari 1902 werd hij echter niet ver van Amsterdam door een troepen afdeling van generaal Bruce-Hamilton uit Ermelo krigsgevangen gemaakt en naar St. Helena gevoerd, waar generaal Erasmus een vijftal maanden heeft moeten toeven.

Generaal J. C. FOURIE.

Joachim Christoffel Fourie werd op 1 Februari 1855 te Grahamsstad, K.K., geboren en groeide in het distrikt Lijdenburg, Z.A.R, op. Hij diende in de eerste vrijheids-oorlog als Veldkornet in genoemd distrikt en nam daarna deel aan verscheiden naturellenoorlogen. In 1893 werd hij tot Volksraadslid gekozen.

Als privaat burger nam hij in 1899 plaats in de Transvaalse gelederen en werd in Maart 1900 te Biggarsberg als Assistent Vechtgcneraal voor Carolina, Lijdenburg en Standerton gekozen. Generaal Fourie nam deel aan verscheiden gevechten, met name te Modderspruit, Spioenkop, Witrand - Dalmanutha en Chrissiesmeer (Oktober 1900). Generaal Fourie sneuvelde 7 November 1900 in een gevecht op de plaats Witkloof, distrikt Carolina en werd de volgende dag op zijn woonplaats Welgevonden, aldaar, ter aarde besteld.

Generaal C. E. FOURIE.

Christian E. Fourie werd 17 Juni 1858 op het dorp Lijdenburg geboren en maakte verscheiden naturellen-oorlogen mee, o.a. die tegen Sekoekoenie en Njabel. In 1888 vestigde hij zich op de plaats Blesbokfontein in het distrikt Middelburg. In 1890 maakte hij deel uit eener kommissie welke Mashonaland doorreisde en doorleefde menig aangrijpend avontuur. In 1896 tot Veldkornet voor wijk Olifantsrivier gekozen, werd hij in het volgende jaar tot kommandant en van regeringswege tot Naturellen kommissaris benoemd. Aanwezig bij de slagen te Dundee en Modderspruit, werd hij op 13 December als Vechtgeneraal aangesteld, nam aan verscheiden gevechten aan de Toegela rivier deel, on begaf zich na het ontzet van Ladysmith in het Vrijstaatse, waar hij te midden der Heidelbergse burgers gevochten heeft. Vervolgens naar het Hogevelt gestuurd voor het aanwijzen van posities der artillerie, maakte de dreigende houding der Sekoekoenie zwartes zijne aanwezigheid aldaar dringend nodig en gelukte het kommandant Fourie, dank zij zijn overwegende invloed, rust en orde voor het tegenwoordige onder genoemde naturellen te bewaren. Bovendien wist hij vele vrachten zout en mielies naar de Hogeveldse kommandoes door te krijgen, doch viel door verraad in 't laatst van Maart 1901 in handen van de vijand. Maar het gelukte hem, in gezelschap van de heer C. Schutte, te Middelburg, waar beiden gevangen waren gehouden, een paar rijpaarden te bemachtigen, waarmee zij op 11 Juni 1901 in een donkere onweersnacht uit de handen der Engelsen wisten te komen.

Generaal G. H. GRAVETT.

Te Alexandria, Kaapkolonie, op 28 Juni 1858 geboren, was Gerhardus Hendrik Gravett, toen de oorlog uitbrak, woonachtig te Elandstfontein (Germiston), alwaar hij in 1888 gekomen was, en welke plaats haar ontstaan bijna hoofdzakelik aan zijn ijver en werkkraft te danken heeft. Toen onze kommando's te Colesberg de Kaapkolonie binnen rukten, diende Gravett als gewoon burger, doch werd spoedig, wegens de bizondere geschiktheid door hem daarvoor aan de dag gelegd, tot Veldkornet gekozen en nam vervolgens een werkdadig aandeel in de gevechten nabij Colesberg. Bij Norval's Pont werd hij door zijn burgers tot Kommandant gekozen en het welslagen van de meesterlike terugtocht uit de Kaapkolonie, door de oostelike distrikten van de Vrijstaat, voorbij Bloemfontein - reeds in handen van de vijand - wordt grotelijks aan zijn bekwame taktiek en onvermoeide waakzaamheid geweten. Te Lijdenburg werd hij aangesteld als Vechtgeneraal, en toen hij sneuvelde, was hij Assistent Kommandant Generaal der Noord-oostelike distrikten. Te Witpoort, Mapochsgronden, met een handjevol burgers dapper strijdende, werd Gravett naast een Nordenfeldt Maxim door een granaat-kartetscherf zwaar gewond, en overleed op 26 Oktober 1900 nabij Roossenekal.

Na de oorlog werd zijn stoffelik overschot, onder de grootste publieke belangstelling, op het kerkhof te Germiston voor het laatst ter aarde besteld. Kommandant Generaal Botha was bij deze gelegenheid tegenwoordig en getuigde van Gravett: "Hij was een man die zijn volk innig lief had; in de donkerste dagen was hij steeds een bron van moed en hoop voor allen die met hem in aanraking kwamen; van de burger gelederen was hij opgeklommen tot de hoogste betrekking die een dappere man in ons land bekleden kon; hij was getrouw tot de dood toe en heeft gedaan wat hij kon."

Generaal F. A. GROBLER.

Frederik Albertus Grobler werd bij het uitbreken van de laatste oorlog door de Regering benoemd tot Assistent Kommandant Generaal op de Noordelijke grens der Transvaal; met burgers van Waterberg en Zoutpansberg kwam hij in aanraking met 's vijands posten te Rhodesdrift. Vervolgens trok hij met een gedeelte zijner burgers aanvang Januari 1900 naar Colesberg, waar hij enige voordelige gevechten leidde. Toen Bloemfontein was ingenomen trokken Generaals Grobler en Lemmer langs een omweg door de oostelijke distrikten van Oranje Vrijstaat en bereikten, zonder enig verlies aan mens of dier te hebben geleden, het Transvaalse grondgebied. Deze tocht wordt terecht als een meesterstuk aangemerkt. Tezamen met enige Vrijstaatse officieren vocht hij toen te Tabaksberg en nam daarna stellingen in bezuiden Johannesburg, te Kliprivier. In het latere gedeelte van de oorlog was generaal Grobler menig maal met de vijand slaags. Gedurende zijn verdediging van het Waterberg distrikt werd hij door koorts overvallen en overleed 13 Mei 1901 op zijn woonplaats Sterkfontein aldaar.

Generaal J. N. H. GROBLER.

Johannes Nicolaas H. Grobler is een Lijdenburger van geboorte. Hier zag hij het levenslicht op 27 Februari 1864; later verhuisde zijn vader naar Ermelo, en in 1891 werd Grobler gekozen om zijn medeburgers als assistent Veldkornet te dienen; drie jaar later werd hij Veldkornet, en in 1899 in de plaats van Komdt. Tobias Smuts - die Volksraadslid werd - gekozen als distrikts Kommandant. Onder Kommandant Grobler was het Ermelo kommando onder de eersten die de Natal grens, na het uitbreken van de laatste oorlog, overtrok. Behalve de veldkornetten van wijken 1, 2 en 3, ressorteerden ook onder hem Veldkornetten Roelof Jansen van Vuren, N J Breijtenbach, F. W. Ernst en een sektie Staats-artillerie. Met zijn kommando nam hij een werkzaam aandeel in de slagen te Dundee, Modderspruit, Colenso, Spioenkop, Bosrand, Pietershoogten en meer anderen. Uit Natal werd zijn kommando naar de Vrijstaat gezonden.

Na de slag van Donkerhoek werd hij naar Ermelo georderd en na Dalmanutha keerde hij eveneens naar het Hoogeveld terug. Toen besloten werd een tweede inval in Natal te doen, werd ook het Ermelo kommando zuidwaarts gezonden en was tegenwoordig te Melmoth, Itala en de andere veldslagen die daarop volgden. Toen men in het Ermelo distrik was teruggekeerd - 23 Oktober 1901 - werd Grobler tot Vechtgeneraal aangesteld en door de heer Buhrmann als kommandant opgevolgd. Zeventien van de burgers, die te Bakenlaagte sneuvelden, behoorden tot het kommando van generaal Grobler.

Vervolgens opereerde hij in vele kleinere gevechten en schermutselingen op het Hoogeveld, had menige nauwe ontkoming en werd ook naar Vereniging afgevaardigd. Op 9 Juni 1902 legde zijn kommando nabij Ermelo de wapens neer.

Generaal D. J. JOUBERT.

Zoon van de vroegere Kommandant Generaal van het distrikt Lijdenburg, werd David Johannes Joubert geboren op 7 November 1849. Met de bestorming van Majuba in 1880, fungeerde Joubert als Voldkornet van wijk Boven Vaalrivier, distr. Middelburg, onder Vechtgeneraal Nicolaas Smit. Na afloop van de oorlog, werd hij als effectieve Veldkornet van bovengenoemde wijk gekozen. In April 1885 word hij aangesteld als Kommandant van het distrikt Ermelo en in 1890 als zodanig herkozen. Drie jaar later bedankte hij voor deze betrekking en vestigde zich in het distr. Carolina, alwaar hij het volgende jaar als waarnemende kommandant aangesteld werd, om nog een jaar later als zodanig gokozen te worden. Tegelijkertijd werd Joubert gekozen als lid van de Eerste Volksraad, en bedankte in 1898 voor het kommandantschap. Toen de oorlog uitbrak, werd hij aangesteld op de staf van assistent Kommandant Generaal S. W. Burger en later gekozen als kommandant over het Carolina kommando. In Januari 1900 werd hij aangesteld als Vechtgeneraal, doch bedankte kort daarop wegens ziekte, woonde in Mei van dat jaar de laatste zitting van de Volksraad bij, en, op de Natal-grens teruggekeerd, trad hij andermaal op als Vechtgeneraal om in November van hetzelfde jaar definitief als kommandant gokozen te worden, hetgeen hij bleef tot het einde van de oorlog.

Hij overleed op 13 Maart 1903 in Duits Zuid Oost Afrika aan de koorts.

Generaal J. KEMP.

Jan Kemp, een zoon van Jurie Kemp, in vroegere dagen Veldkornet van het distrikt Piet Retief, en een kleinzoon van J. C. Greyling en Piet Retief, beiden door Dingaan vermoord, bezocht op zestienjarige leeftijd het Staatsgymnasium te Pretoria, alwaar hij zijn examen voor het Eerste Klas Onderwijzers Certificaat deed. Na enige jaren aan de boerderij besteed te hebben, trad Kemp in staatsdienst op het Onderwijs Departement, en werd later verantwoordelijk klerk van de Mynkommissaris te Krugersdorp. Tijdens de Jameson Inval, werd hij Luitenant van het Krugersdorp Vrijwilligers Korps en maakte later de expeditie tegen 'MPefu mede. Toen de laatste oorlog uitbrak, toog hij als burger ten strijde doch werd reeds in September 1899 tot assistent Veldkornet gekozen en later tot Veldkornet. In Maart 1900 werd hij gekozen en in Juni d. a. v. herkozen als Kommandant over het Krugersdorp kommando. In Februari van het volgende jaar werd hij aangesteld als Vechtgeneraal in de westelijke distrikten. Generaal Kemp maakte benevens alle grote slagen in Natal, ook die te Donkerhoek, Dalmanutha, Nooitgedacht, en de voornaamste slagen in de westelijke distrikten mee. Hij bleef tot het einde van de oorlog in het veld.

Generaal J. H. M. KOCK.

Johannes Hermanus Michiel Kock, gedurende de eerste Vrijheids-oorlog Landdrost van Potchefstroom en, toen de laatste oorlog uitbrak, lid van de Uitvoerende Raad, werd aangesteld als Generaal over een afdeling der Transvaalse krijgsmacht, aan welke tot taak gegeven werd de spoorweg-verbinding tussen Dundee en Ladysmith te vermeesteren. Bij Elandslaagte werd dit doel bereikt, doch door het garnizoen van Ladysmith aangevallen, leed genoemde troepen-afdeling een nederlaag en werd uit haar stellingen verdreven. Genl. Kock werd - 't gebeurde op 21 Oktober 1899 - zwaar gewond en op de morgen na dit gevecht naar Ladysmith vervoerd, waar hij op 31 Oktober overleed, de dag na de Engelse nederlaag bij Modderspruit. Het stoffelijk overschot van de dappere krijgsman werd vervolgens uitgeleverd en met militaire eerbewijzen te Pretoria ter aarde besteld.

Generaal L. A. S. LEMMER.

Geboren in het jaar 1864, de 26ste Oktober, op de plaats Buffelshoek, wijk Klein Marico, genoot L. A. S. Lemmer zijn opvoeding na de eerste Vrijheidsoorlog te Stellenbos in de Kaapkolonie, en was, na zijn terugkeer in de Transvaal, voor enige jaren werkzaam als Goevernement's onderwijzer op een buiten school. In Maart 1896 werd hij aangesteld als klerk bij de Belastinggaarder te Ottoshoop, om in Juni twee jaar later Belastinggaarder te worden. Bij het uitbreken van de laatste oorlog ging hij als gewoon burger op kommando, werd vervolgens korporaal en moest spoedig reeds als Wd. Veldkornet optreden. Na de ontruiming van Zeerust, en bij de algemene reorganisatie der republikeinse rechtspleging, werd hij aangesteld als Landdrost voor gemeld distrikt, doch moest zich al spoedig weer bij de kommando's voegen, en werd, na de dood van Generaal H. R. Lemmer (19 Januari 1901) aangesteld als kommandant over het Mariko paarden kommando. Bij de bestorming van het dorp Lichtonburg, in Maart 1901, werd hij zwaar gewond, doch herstelde spoedig en in Juni d. a. v. werd hij aangesteld als Assistent Vechtgeneraal over het Mariko kommando. Tijdens de aanval op Lord Methuen's kommando werd hij weer door 't been gewond. Tijdens generaal de la Rey's afwezigheid naar Klerksdorp niet de onderhandelingen die tot de vrede leidden, werd hij aangesteld als Vechtgeneraal over de Pretoria, Krugersdorp en Rustenburg kommandoes, in de plaats van Generaal Kemp, die in de plaats trad van Generaal de la Rey als Assistent Kommandant Generaal van de westelijke distrikten.

Generaal H. R. LEMMER.

Hermanus Richard Lemmer zag het levenslicht op 29 Juni 1849, op de plaats Hartebeestfontein, distr. Potchefstroom. Niet voor zijn twee-en-dertigste jaar werd zijn kalme levensloop als veeboer, door buitengewone gebeurtenissen gestoord. Het was twee jaar na de eerste Vrijheidsoorlog dat hij als vrijwilliger dienst nam in de oorlog van Moshette tegen Mochua. Hier diende hij als Veldkornet over een afdeling der vrijwilligers en werd zwaar gewond. Later vertegenwoordigde Lemmer zijn distrikt in de Eerste Volksraad totdat de laatste oorlog uitbrak. De slag te Kraaipan maakte hij als burger mee, doch werd later aangesteld als Vechtgeneraal en opereerde in 't begin te Colesberg, daarna op de Natal grens en vervolgens op verschillende plaatsen in de Vrijstaat en Transvaal, in talrijke veldslagen en kleiner gevechten. In een bloedig gevecht tussen Lichtenburg en Marico, gedurende de laatste dagen van 1900, liet hij het leven, terwijl hij een storm-aanval leidde aan het hoofd van slechts een klein aantal burgers. Twee zijner zoons sneuvelden later als Veldkornetten.

Generaal P. J. LIEBENBERG.

Geruime tijd voor de oorlog vertegenwoordigde Petrus Johannes Liebenberg zijn distrikt in de tweede Volksraad, en trok, toen de oorlog uitbrak, samen met het kommando dat onder bevel stond van Generaal Piet Cronjé, naar de westelike grens, en nam deel aan het eerste gevecht te Kraaipan, alwaar een gepantserde trein uit Mafeking werd buit gemaakt. Daarna maakte hij het eerste gedeelte van de belegering van Mafeking mede, trok met generaal Cronjé naar de Vrijstaat, nam een werkzaam aandeel in de slag van Modderrivier, terwijl hij te Magersfontein onder Cronjé diende als kommandant over enige der forten. In Januari 1900 werd Liebenberg aangesteld als Vechtgeneraal voor een kommando dat bestemd was bij Prieska de Kaapkolonie in te gaan; later trad hij in dezelfde hoedanigheid op te Rooidam over Grikwaland West. Als aanvoerder van de Bechuanaland burgers en die van Lichtenburg, streed hij te Koedoesrand en bevocht de ontzettings afdeling die onder Kolonel Mahon op Mafeking aanrukte. In Juli 1900 vocht hij te Donkerhoek, en werd later definitief benoemd als generaal voor het Potchefstroom kommando, in welke hoedanigheid hij aanbleef tot het einde van de oorlog.

Generaal L. MEYER.

Lukas Moyer werd het eerst algemeen bekend door zijn suksesvol optreden als een der stichters der nieuwe Republiek, later bij de Z. A. Republiek ingelijfd en tans een deel van Natal uitmakende. Van Naturellen Kommissaris werd hij Volksraadslid en later voorzitter van de Eerste Volksraad. Als Generaal der Vrijheid burgers nam hij deel aan de aanvangsoperaties op Natal's gebied, doch moest wegens ziekte zijn funkties aan Generaal Botha. overgeven. Later bekleedde Generaal Meyer het ambt van Uitvoerend Raadslid en nam als zodanig deel aan de uiteindelijke vredesonderhandelingen. Nadat het Traktaat van Vereniging een voldongen feit was geworden, begaf Lukas Meyer zich naar Europa en overleed kort na aankomst aldaar plotseling te Brussel op 8 Augustus 1902. Zijn stoffelik overschot werd naar zijn geboortegrond teruggevoerd en rust tans in het kerkhof te Vrijheid.

Generaal C. H. MULLER.

Als privaat burger ten strijde getogen, werd Christiaan H Muller te Zandspruit tot Hoofdkorporaal van het Boksburgse kommando gekozen; met het hoofd-kommando trok hij de grens over en nam deel aan al de grote slagen en de meeste der kleinere gevechten in het Natalse. Te Spioenkop trad Muller voor het eerst op als waarnemende Veldkornet, te Pietershoogten, waar zijn Veldkornet gewond en de assistent sneuvelde, ageerde hij als Veldkornet, om daarna tot assistent Veldkornet, en op 26 Mei 1900 tot Veldkornet gekozen te worden. Drie dagen later verliet het kommando Colley's kop of Majuba; enige dagen later vocht men te Babsfontein. De slagen te Donkerlhoek, te Olifansfontein, Dalmanutha en al de kleinere gevechten in die omtrek maakte hij mede en werd op 10 Oktober tot Kommandant gekozen, onder Generaal Ben Viljoen, Hij diende als zodanig in het langdurig gevecht in November 1900, to Rhenosterkop, tegen Paget's afdeling, om vervolgens, op 30 December tot Vechtgeneraal te worden aangesteld over de Boksburgse, Johannesburgse en Politie kommando's. Op 7 Januari 1901 nam hij met zijn burgers te Helvetie het lyddite kanon "Lady Roberts", en tijdens de algemene aanval op de Oosterlijn, die kort daarop volgde, nani hij een prominent aandeel in de gevechten te Monument-heuvel bij Belfast. In April d. a. v., toen de kommando's noord van de Ooster-spoorweg ingesloten werden, werd Muller in de schouder gewond, ontsnapte met zijn kommando over het spoor en veroverde twee maanden later, te Wilmansrust, het kamp der Australiese vrijwilligers, alwaar twee maxims genomen werden. Weer over het spoor getrokken, leverde hij in het Bosveld twee goede slagen met zijn kommando; en toen generaal Ben Viljoen krijgsgevangen genomen werd, kreeg Muller een aanstelling als assistent Komm. Genl. voor de noord-oostelike distrikten. Voor het Politie-, Boksburg en een gedeelte van het Middelburg kommando, werd hij afgevaardigd naar Vereniging.

Generaal M. W. MIJBURGH.

Marthinus Wilhelmus Mijburgh, geboren te Molenvlei, distrikt Bredasdorp, Kaapkolonie, kwam in 1888, op zestien-jarige leeftijd naar de Transvaal. Op 4 November, na het uitbreken van de oorlog, werd hij gekommandeerd en sloot zich te Modderspruit bij Kommandant Dirksen aan. Na de verkenningstocht om Estcourt mee gemaakt te hebben bleef hij te Colenso en sloot zich aldaar bij het eerste Verkenningskorps aan. Vervolgens nam hij deel aan de slagen te Colenso, Spioenkop, Middeldrift, Pontdrift, Pietershoogten, Allemansnek en meer andere in het Natalse. Van Charlestown keerde de kommandant van dit korps naar Krugersdorp terug; doch Mijburgh en kapiteins Thomas en Dames, met twaalf man weigerden terug te gaan, en als Luitenant bij het korps aangesteld, maakte hij talrijke gevechten mede, totdat Dames gewond werd, toen hij hem opvolgde. Daarna nam het korps deel aan de slagen te 'MTalene (ook bekend als Itala), Spieshoek en Onverwacht. Op 23 Maart 1902 werd Mijburgh aangesteld als Vechtgeneraal over de kommando's van Utrecht en Vrijheid, in de plaats van Genl. Emmett, die krijgsgevangen genomen was. Ofschoon als vertegenwoordiger zijner kommando's voor het Verenigings kongres gekozen, zag Mijburgh, in de verwarde toestand waarin die kommando's in die distrikten toen verkeerden en de dreigende houding der zwartes, geen gelegenheid het distrikt te verlaten. Op 6 Mei werd een afdeling zijner mensen, bestaande uit 56 man, te Holkrans in koelen bloede door een Zoeloe impi vermoord. Op dezelfde dag, slechts drie uur te laat, kwam hij met een kommando op het verschrikkelijk toneel van de moord, doch de Zoeloes hadden zich toen reeds binnen de Engelse linies teruggetrokken.

Toen na de vrede de zuidelijke distrikten bij Natal werden ingelijfd, werd Mijburgh voor de Utrechtse kiesafdeling tot lid van het Parlement gekozen.

Generaal S. F. OOSTHUIZEN.

Stil gingen de eerste levensjaren van Sarel Francois Oosthuizen voorbij. Geboren op de plaats Sterkfontein, distrikt Pretoria, op 22 Maart 1862, bloef hij zijn vader in diens boerderij behulpzaam, totdat hij later op dezelfde plaats zijn eigen boerderij begon. De eerste Vrijheids-oorlog Maakte hij mee, en diende als privaat burger in het beleg van Pretoria. In 1882 nam hij deel aan de expeditie tegen Mampoer, daarna aan de oorlog tegen Mapoch, in 1894 tegen Malaboch, en in 1896 bevond hij zich onder de burgers die te Waterval en Doornkop tegen Jameson streden. Onmiddelik daarna werd hij gekozen tot assistent veldkornet van wijk 3, Krugersdorp. In 1898 trok hij op aan het hoofd zijner burgers, legen 'MPefoe, en na zijn terugkomst werd Oosthuizen tot effectieve Veldkornet gekozen. Als zodanig diende hij in de slag bij Dundee, alwaar hij drie wonden ontving, inaaakte vervolgens de tocht om Estcourt mee en werd bij zijn terugkomst, te Colenso, aangesteld als wd. Kommandant bij ontstentenis van kommandant Potgieter. Geposteed aan weerszijden van de spoorweg bij Colenso, vervulde hij met zijn kommando in de slag die daar op 15 Dec. 1899 geleverd werd, een voorname rol; in dezelfde hoedanigheid nam hij een werkzaam aandeel in de slag van Spioenkop. Toen kommandant Potgieter te Petershoogten zwaar gewond werd, nam Oosthuizen zijn plaats in, en werd twee dagen later tot Vechtgeneraal aangesteld. Na het ontzet van Ladysmith, Trok hij met het Krugersdorp kommando naar Veertienstromen, leverde de slag te Witrand, waarop hij gelast werd naar Gatsrand op te rukken, en nam vervolgens deel aan de gevechten om Johannesburg en Pretoria. Na deelname aan de slag te Donkerhoek, werd hij door de Kommandant-Generaal gelast naar het Krugersdorpse terug te keren en de kommando's aldaar weer op de been te brengen. Met slechts vijftien man ondernam hij de tocht van Balmoral, en op 11 Juli d.a.v. koos hij op de plaats Dwarsvlei, Krugersdorp, tegen een vijandelike afdeling stelling met 120 man. Des avonds na de slag die daar volgde, bestormde Oosthuizen aan het hoofd van slechts 20 zijner manschappen, enige kanonnen waarvan bediening en paarden reeds doodgeschoten waren, en hier ontving hij de dodelike wond, waaraan hij op 14 Augustus te Zanddrift, Krokodilriver, bezweek. Hij werd opgevolgd door kommandanten van der Merwe en Coetzee, welke laatstgenoemde kort daarop te Pienaarsrivier, een heldendood vond.

Generaal J. D. OPPERMAN.

Jacobus Daniel Opperman werd geboren 16 Juli 1861 te Cradock, Kaapkolonie, en kwam in 1873 met zijn ouders naar wijk Kliprivier, distrikt Harrismith, Oranje Vrijstaat. In 1884 ging hij als vrijwilliger mee in de expeditie tegen Uzebepu, werd in 1893 door de Transvaalse Regering tot Luitenant der Politie aangesteld en toen naar Zwazieland gezonden.

Na het uitbreken van de oorlog trok hij als Veldkornet met de Zwazieland burgers naar het toneel van de krijg. Gedurende de oorlog werd hij tot Generaal aangesteld. Verschillende gevechten maakte hij mee totdat hij op 20 treden afstand van de vijand (Plumer's kolonne) met een kogel in het voorhoofd sneuvelde. Dit was op 4 Januari 1901 op de plaats "Onverwacht" in het distrikt Ermelo.

Deze dappere krijgsman bleef zijn Land en Volk getrouw tot de dood.

Generaal J. H. DE LA REY.

Reeds sedert een lange reeks van jaren had Jacobus H. de la Rey zijn volk in openbare betrekkingen en op 't oorlogsveld gediend en was lid van de Eerste Volksraad voor Lichtenburg, het distrikt waar hij woonde, toen de oorlog uitbrak werd de la Rey als Vechtgenl. aangesteld bij de kommandos die naar de Westergrenzen uittrokken. Weldra werd Genl. de la Rey bekleed met de rang van Assistent Kommandant Generaal. Hij leidde eerst 't beleg van Kimberley, doch gaf dit over aan Genl. Sarel du Toit, toen hij op aanzoek der Regering naar het Colesberg distrikt vertrok en er, met Genl. H. R. Lemmer de Transvaalse krijgsmacht aanvoerde. Na 't ontzet van Kimberley begaf hij zich westelijk van Bloemfontein noordwaarts en, na de veldslag bij Donkerhoek meegemaakt te hebben, kreeg hij opdracht om de verdediging der zeven westelike distrikten van Transvaal te organiseren, een taak waarin Genl. de la Rey met sukses geslaagd was, toen, kort na de gevangenneming van Genl. Lord Methuen, de vredes-onderhandelingen aanvingen en leidden tot het Vereniging traktaat. Zijn mooie militaire loopbaan heeft aan Genl. de la Rey de achting bezorgd van vriend en vijand.

Nadat de vrede was tot stand gekomen, bezocht Genl. de la Rey verscheiden Europese landen en werd, evenals Genl. Louis Botha en Genl. Chr. de Wet, overal waar hij verscheen, met oprechte bewondering bejegend. Toen, in 't begin van 1903, aan Genl. de la Rey een zetel in de Transvaalse Legislative Council werd aangeboden, meende deze het aanbod te moeten weigeren.

In 't najaar van 1903 begaf Genl. de la Rey zich naar Brits Indie, waar 't hem gelukte een aantal onwillige krijgsgevangenen te bewegen tot aanneming der vredesvoorwaarden, waarvan hun terugkeer naar 't vaderland afhankelijk was gesteld.

Mevrouw de la Rey heeft in een lezenswaardig boek haar ervaringen opgetekend van haar veelbewogen kommando-leven.

Genl. de la Rey's oudste zoon sneuvelde 28 November 1899 bij Tweerivier.

Generaal J. C. SMUTS.

Jan Christiaan Smuts werd 24 Mei 1870 in de Westelike Provinsie der Kaapkolonie gebore, studeerde te Stellenbos en Kaapstad en vervolgens te Cambridge, trad als advokaat tot de Londense balie toe en vestigde zich als zodanig eerst te Kaapstad, daarna te Johannesburg. In Juni 1898 werd hij benoemd tot Staats prokureur der Z. A. Republiek, als opvolger van Dr. Coster, en, nadat de oorlog verklaard was, vergezelde hij de kommando's naar Natal en was tegenwoordig bij de slagen van Dundee, Modderspruit en Colenso. Vervolgens werd hij naar Pretoria terug geroepen, doch verliet de hoofdstad op de voor-avond der inname door de Engelse troepen.

Na de slag van Donkerhoek toog Smuts met Genl. de la Rey naar de westelike distrikten, waar hij een werkzaam aandeel nam aan de krijgs-bedrijven. In Augustus 1901 kreeg hij van Generaals de la Rey en Chr. de Wet een aanstelling als assistent Kommandant Generaal over de Boeren-kommando's in de Kaapkolonie; en in deze hoedanigheid droeg hij de leiding van de gevaarvolle maar welgeslaagde en avontuurlike tocht dwars door de Kaapkolonie, waaraan een tweehonderdtal Republikeinen deelnamen en welke aanving bij Herschel, om te eindigen in de Noord-oost hoek, bij Port Nolloth, waar het vredes-bericht de kranige aanvoorder van het dappere kommando bereikte.

In 't begin van 1903 werd aan Generaal Smuts een zetel in de Transvaalse Legislative Council aangeboden, welke deze echter meende te moeten weigeren.

Generaal T. SMUTS.

Tobias Smuts, geboren 25 November 1861 te Krugerspost, in het distrikt Lijdenburg, genoot zijn opvoeding te Stellenbos, K. Kolonie. Gedurende de Houtbosberg expeditie deed hij dienst als Voldkornet, en met de oorlog tegen Magato als Kommandiint van Ermelo. In het begin van 1899 werd hij gekozen om dat distrikt in de Eerste Volksraad te vertegenwoordigen. Toen de laatste oorlog uitbrak, trok Smuts uit met de afdeling die naar Natal ging, was in de slag van Modderspruit tegenwoordig, maakte de verkenning om Estcourt mee en streed aan de Tugela als burger. Vervolgens werd hij aangesteld als assistent kommandant van het Ermelo kommando, en trad, na de slag van Colenso, als Vechtgeneraal aan de Boven Tugela op, in welke hoedanigheid hij ook tegenwoordig was in de slag te Spioenkop. Enige tijd daarna werd hij met de bevoegdheid van assistent Kommandant Generaal over de Transvaalse kommando's, die uit Natal naar de Vrijstaat gingen, daarheen gezonden, en nam deel aan de gevechten bij Brandfort, waarop hij naar Pretoria terugkeerde om tegenwoordig te zijn bij de laatste Volksraadszitting die aldaar gehouden werd. Te Donkerhoek streed hij mee, werd daarna naar het Wakkerstroomse gezonden en bleef tot het einde van de oorlog in de oostelijke distrikten.

Generaal C. J. SPRUYT.

Cornelis Johannes Spruyt was bij het uitbreken van de oorlog Veldkornet van het dorp Heidelberg en nam als zodanig deel aan het beleg van Ladysmith; later tot Kommandant gekozen, was hij onmiddellijk bereid om met zijn burgers tot ontzet van Generaal Cronje bij Paardeberg aan te rukken. Te Koedoesrand gevangen genomen (20 Februari 1900) werd hij, gebonden in een spoorweg waggon, onder geleide ener Engelse wacht zuidwaarts gezonden. Toen zijne wachters, onder de invloed van sterke drank geraakt, waren ingeslapen, sprong Kommandant Spruyt met goed gevolg uit de trein en gelukte het hem vijf dagen na zijn ontsnapping en door vijanden omgeven, Colesberg te bereiken, alwaar de republikeinse legermacht nog stand hield. Na Generaal Gravett's sneuvelen werd Spruyt tot Asst. Kommandant Generaal in diens plaats benoemd en nam als zodanig een levendig aandeel in de oorlogs-operaties. Op de avond van 20 Juli 1901 trachtte hij tussen Val en Vlaklaagte stations, op de Natal lijn gelegen, door te breken en werd dodelik gewond door een kogel welke tussen zijn schouders door drong. Een uur later gaf hij de geest en werd begraven op de plaats van de heer Abraham Pretorius. In November 1903 werd zijn stoffelijk overschot alsmede dat van negen andere Heidelbergse burgers plechtig bijgezet ter begraafplaats te Heidelberg.

Generaal S. P. DU TOIT.

Sarel P. du Toit was, toen de laatste oorlog begon, lid van de Eerste Volksraad voor het distrikt Wolmaransstad, waartoe hij in 1896 gekozon werd. Op 9 Oktobor 1899 sloot hij zich bij de westelike kommando's te Polfontein aan, en werd weldra door generaal Piet Cronje tot assistent generaal benoemd voor de distrikten Wolmaransstad, Bloemhof en Lichtenburg. Met generaal de la Rey trok hij van Vrijburg naar Kimberley, alwaar aan hem de belegering van de stad werd opgedragen. In December word hij met een paarde-kommando naar Tweerivier gezonden, en nam een werkzaam aandeel aan de slag, die daar geleverd werd. Vervolgens trad generaal du Toit op te Veertienstromen; na de inname van Pretoria langs de Oosterlijn on 'Msilkaatsnek, en word toen naar de ontruimde zuid-westelike distrikten terug-gezonden om de burgers aldaar weer onder de wapens te brengen. Drie dagen na zijn aankomst te Wolmaransstad had du Toit weer een kommando van over de 300 man. Daarna opereerdo hij onder generaal de la Rey in de distrikten Wolmaransstad, Lichtenburg, Potchefstroom on Bloemhof; o.a. in de slagen te Hartebeestfontein, Lichtenburg, Makwassiebergen, Brakspruit (1 Maart 1902) en Roodewal (11 April 1902) in wolke laatste slag zijn kommando alleen een verlies had van 75 doden en gewonden, w.o. de dappere kommandant Potgieter on veldkornet G. J. van Wijk. Een paar dagen later werd du Toit door zijn burgers afgevaardigd naar het Vereniging kongres.

Generaal B. VILJOEN.

Geboortig in de Kaapkolonie, had Ben Viljoen, toen hij als Transvaals hoofd-officier aan de laatste oorlog ging deelnemen, reeds een veelzijdige loopbaan achter zich. Oorspronkelijk tot het politie-korps van Krugersdorp behorende, wijdde hij zich vervolgens aan de joernalistiek, hielp een plaatselijk Vrijwilligerkorps oprichten en werd tot Volksraadslid voor de W.W. Rand gekozen. Onder Genl. Kock tot Elandsfontein, Natal, doorgedrongen, wist de, onder kommandantschap van Ben Viljoen geplaatste afdeling Johannesburgers aan de gevolgen der nederlaag te ontkomen. Langs de Tugela onderscheidde Ben Viljoen's manschappen zich in menig gevecht, alsook te Pietershoogten en Kliprivier, bij de W.W. Rand. Als Generaal opereerde Ben Viljoen vervolgens benoorden de Delagoabaai-lijn en werd eind 1901 krijgsgevangen gemaakt en naar St. Helena gestuurd.

Generaal Viljoen heeft zijn lotgevallen te boek gesteld in een werk dat kort na de vrede werd uitgegeven.

Generaal P. R. VILJOEN.

Piet Retief Viljoen, een kleinzoon van de bekende volksleider uit de Grote Trek, wiens naam hij draagt, verrichtte zijn burgerplicht in de naturellen-oorlogen vóór de eerste Vrijheids-oorlog, fungeerde in laatstgenoemde oorlog als Adjudant van de Kommandant-Generaal, en deed ook krijgsdienst in de Mapoch oorlog in dezelfde hoedanigheid. In 1887 werd hij aangesteld als Mijnkommissaris te Heidelberg, en diende de Staat als zodanig tot de jongste oorlog uitbrak, toen hij van de Regering instructies ontving zich naar Natal te begeven ten einde aldaar de Kommandant-Generaal ter zijde te staan. Toen Generaal Joubert ziek werd, was het bestuur tijdelijk aan Viljoen en Generaal S. W. Burger toevertrouwd. Na het overlijden van Generaal Joubert, trad hij op als Landdrost te Potchefstroom, en na de inname van Bloemfontein fungeerde hij en tijdlang als vechtgeneraal, totdat Generaal A. Cronje aangesteld werd, en toen deze zich te Potchefstroom overgaf, ontvluchtte Viljoen met een dertigtal Grikwalanders uit het dorp. Te Heidelberg aangekomen, werd hij bij de reorganisatie van het kommando, met algemene stemmen tot Vechtgeneraal gekozen, en trok op naar het Hogevelt. Na in de slagen te Witrand en Dalmanutha een werkzaam aandeel genomen te hebben, werd hij aangesteld als Voorzitter van het Militaire Hof te Barberton. Toen deze plaats overrompeld werd, ontsnapte hij met zeven man, keerde naar Bethal en Heidelberg terug en bracht weldra weer een kommando van 300 man onder de wapens. Op een krijgsraad tot Generaal gekozen, bleef hij als zodanig werkzaam totdat zijn kommando opgelost werd in het overige gedeelte van het Heidelberg kommando onder generaal Spruyt. In de slag bij Chrissiesmeer werd hij zwaar gewond en na zijn herstel ingezworen als lid van de Uitvoerende Raad. Toen generaal Spruyt sneuvelde, werd hij in diens plaats aangesteld, bleef tot het einde in het veld en vertegenwoordigde zijn kommando op de konferentie te Vereniging.

Generaal DE VILLEBOIS-MAREUIL.

Kort na het uitbreken van de oorlog verscheen in Transvaal Graaf de Villebois-Mareuil, gewezen hoofdofficier in het Franse leger, gedreven door sympathie voor de zaak der Boeren. Gebruik-makende van het aanbod zijner diensten, zond de regering hem naar Natal, alwaar het beleg van Ladysmith was aangevangen. Na de slag te Colenso te hebben bijgewoond, begaf hij zich naar de Vrijstaat, waar generaal Roberts was binnen gedrongen. Te Kroonstad tot generaal aangesteld, verzamelde de Villebois een klein kommando waarmee in zuidwestelijke richting werd getrokken ten einde ten oosten van Kimberley te opereren. Op 5 April 1900 sneuvelde generaal de Villebois-Mareuil nabij Boshoff, diep betreurd door de Boeren kommando's.

Generaal J. VAN ZIJL.

Generaal Jacobus van Zijl is van geboorte een burger geweest van de Kaapkolonie. Hij studeerde te Stellenbos voor predikant, doch geen sterke neiging voor het leeraars-amt gevoelende, vestigde van Zijl zich in het distrikt Christiana als boer. Toen de jongste oorlog uitbrak, sloot hii zich bij de kommando's aan die onder generaals de la Rey, Lemmer en Cronje, op de westelike grens der Transvaal opereerden. Hij nam een werkzaam aandeel in verschillende grote veldslagen, en toen de westelike kommando's, na inname der Transvaalse hoofdstad, onder Asst. Kommandant-Generaal de la Rey gereorganiseerd werden, kreeg van Zijl - die vóór die tijd zijne medeburgers reeds in verschillende andere betrekkingen gediend had - als Vechtgeneraal het bevel over de Grikwalanders. Met dit kommando, dat zich een gunstige naam verworven heeft, nam hij vervolgens deel aan de voornaamste krijgsverrichtingen aldaar.

Generaal van Zijl bleef tot het einde van de oorlog in het veld. Hij heeft sedert een boek over zijn ervaringen het licht doen zien en bezocht ook Europa.

KOMMANDANTEN.

J. J. ALBERTS.
S. F. ALBERTS.
F. S. ALLEMAN.
A. D. BADENHORST.
C. P. S. BADENHORST.
J. F. DE BEER
I. T. BIERMAN.
J. S. F. BLIGNAUT.
J. D. L. BOTHA.
B. D. BOUWER.
D. J. J. BREYTENBACH.
B. H. BREYTENBACH.
W. H. BUHRMANN.
S. BUIJS.
G. M. J. VAN DAM.
T. F. J. DREYER.
J. L. P. ERASMUS.
P. J. GREYLING.
I. J. GREYLING.
H. S. GROBLER.
S. GROBLER.
J. A. JOUBERT.
J. C. KRIEGLER.
J. A. D. KRUGER.
D. P. LIEBENBERG.
J. P. LA G. LOMBARD.

J. T. MARTINS.
H. F. MEYER.
J. G. MEYER
T. C. G. MEYER.
W. J. MOUTON
P. C. VAN NIEKERK
J. J. PIENAAR
C. J. H. DU PLESSIS.
F. J. POTGIKTER.
R. C. PRELLER.
W. F. PRETORIUS.
H. F. PRINSLOO.
J. P. N. PRINSLOO.
H. C. J. VAN RENSBURG.
P. J. RIEKERT.
F. J. ROOS.
G. J SCHEEPERS.
D. J. SCHOEMAN.
J.P. DE LA C SCHROEDER.
M. P. VAN STADEN.
P. STEENKAMP.
S. P. E. TRICHARDT.
P. F. TRICHARDT.
H. C. W. VERMAAS.
W. VILJOEN.
M. J. WOLMARANS.

Kommandant J. J. ALBERTS.

Geboren in het district Pretoria, 8 Juni 1872, is Komm. Alberts opgevoed in het distrikt Standerton. Hier hoeft hij geboerd tot de oorlog uitbrak. Als privaat burger opegegaan, werd hij in Mei 1900 aangesteld tot Vecht-korporaal, vocht hij te Rhenoster rivier in de O. V. S. en bevond zich in September 1900, ten noorden van de Delagoa spoorlijn. Daar word zijn kommando omsingeld door de Engelsen, hetgeen ten gevolge had, dat de mensen zo ontmoedigd werden, dat zij zich gingen overgeven. Alleen Alberts ontvluchtte te paard. Toen hij eindelijk weer in het distrikt Standerton kwam, vernam hij dat zijn Veldkornet zich met zijne manschappen had overgegeven, doch kon het niet van zijn hijn hart verkrijgen om zijn wapen neer te leggen. Het Kommando, dat toen door hemzelf gevormd werd, bestond uit slechts 15 man van de Wijk Waterval. Dit korporaalschap groeide later weer aan tot een Kommando en werd Alberts in Decomber 1900 tot Asst. Veldkornet ervan aangesteld door Kommandant C. Brits. In Juni 1901 werd de bekende Konferentio tussen onze Regering en die van den O. V. S. gehouden, in de wijk Waterval, waarbij Kommandant C. Brits tot Vecht-Generaal en Alberts tot Kommandant van het distrikt Standerton, worden aangesteld. Alberts dus in de plaats van Kommdt. C. Brits.

Sedert die tijd is hij Kommandant van het distrikt Standerton gebleven, tot het einde van de oorlog, toen Alberts als Afgevaardigde door een deel der burgers van Wakkerstroom en Standerton werd gekozen om hen te vertegenwoordigen op de bijeenkomst te Vereniging, de 15de Mei 1902.

Kommandant S. F. ALBERTS.

Sarel Francois Alberts, geboren 6 Mei 1872, deed voor de eerste maal krijgsdienst onder Komm. F. J. Potgieter, naar aanleiding van de Jameson inval. Op 30 Dec. 1895 kwam hij bij de Queens' batterij, Krugersdorp, voor de eerste maal onder het vuur en woonde de volgende dag het geschiedkundig gevecht op de plaats Doornkop bij, gedurende hetwelk zijn paard gewond werd. In het najaar 1898 werd Alberts met zijn Krugersdorp Kommando tegen Magato in Zoutpansberg uitgezonden en fungeerde als adjudant van de Kommandant.

Bij het uitbreken van de oorlog tegen het Britse Rijk, werd Alberts weer aangesteld tot Adjudant van Komm. F. J. Potgieter; hij nam deel aan het gevecht te Talana Heuvel en vervolgens aan al de veldslagen waar het Krugersdorp Komm. in betrokken werd. Op de avond van het gevecht op Pietershoogten kozen de burgers van wijk 3 Krugersdorp hem tot Asst. Veldkornet en enkele maanden later werd hii door Genl. S. F. Oosthuizen tot Veldkornet aangesteld. Op 24 Juni 1901 kozen de meerderheid der Krugersdorpers Alberts tot Kommandant en als zulks diende hij tot 5 Febr. 1902, toen hij met een afdeling zijner manschappen op de plaats Gruisfontein, distr. Lichtenburg, krijgsgevangene gemaakt werd. Naar St. Helena weggevoerd, kwam Komm. Alberts einde Augustus 1902 weer te Krugersdorp terug.

Kommandant F. S. ALLEMAN.

Frederik S. Alleman werd geboren op 11 Mei 1861 te Potchefstroom, een kleinzoon van Coenraad Godfried Alleman, die als Eerste Luitenant diende onder Goeverneur Van Nood.

Zijn eerste opleiding genoot Alleman in het Grey College te Bloemfontein, en vestigde zich daarna te Klerksdorp, alwaar hij zijn medeburgers in verschillende openbare betrekkingen diende. Als privaat burger onder Generaal Gronje ten strijde getogen, nam hij deel aan het eerste gevecht te Kraaipan. Te Koedoesberg fungeerde hij als assistent Veldkornet en werd in die slag zwaar gewond en, toen hij nog op kruiken moest gaan, te Klerksdorp gevangen genomen. Naar de Kaapkolonie vervoerd, sprong hij 's nachts van 26 December te Drie-Angel station uit een trein in volle beweging, slaagde in zijn vlucht en bereikte kort daarop het kommando van Generaal Hertzog bij Calvinia. Met rapporten naar Generaal de la Rey gezonden, kwam hij in Maart 1901 te Hartebeestfontein aan, alwaar hij zich weer bij zijn eigen kommando vervoegde en spoedig tot veldkornet verkozen werd. In Juni van dat jaar vergezelde Veldkornet Alleman Generaal de la Rey naar de Oostelike distrikten en Branddrift, alwaar de bekende konferentie gehouden werd. In de westelike distrikten teruggekeerd, werd hij door Generaal Jan Smuts aangezocht hem naar de Kaapkolonie te volgen, en in December Van hetselfde jaar werd hij tot Kommandant aangesteld, In het begin van 1902 werd Alleman uit het Calvinia distrikt, door Duits Zuid West Afrika, naar Europa gezonden met een rapport van Generaal Smuts aan President Kruger, welke moeilijke zending hij met sukses volbracht. Hij heeft gedurende de oorlog o. a. meegemaakt de slagen te Tweerivier, Magersfontein, Koedoesberg, Reitz en Tarkastad.

Kommandant A. D. BADENHORST.

Geboren 3 Juni 1852, in het Natalse, kwam Adriaan Dirk Badenhorst in 1860 met zijn vader Casper Hendrik zich in de Verzamelbergen, distr. Wakkerstroom, vestigen, waar toen nauweliks een half dozijn Boeren woonachtig waren. Aan de oorlogen van 1880, tegen de Engelsen, en 1882 tegen Mapoch, nam Badenhorst als privaat burger deel; evenzo ving hij in de laatste oorlog onder Kommandant J. A. Joubert en Veldkornet H. Sassenberg - laatstgenoemde sneuvelde op de berg bij Dundee - zijn krijgsdienst aan. Tot plaatsvervanger van V.K. H. Sassenberg voornoemd gekozen, nam hij aan verscheiden grote gevechten in Natal, Transvaal en de Vrijstaat deel. Op 6 Februari 1901 nabij Ermelo door een kogel in het been gewond, moest Badenhorst twee maanden werkeloos blijven, doch spoedig daarna bevond hij zich wederom met een kruk in de eene en een Mauser in de andere hand, in de gelederen zijner burgers en hield met deze tot het laatste toe de strijd vol. Hij verloor gedurende deze oorlog zijne vrouw en een zijner acht broeders.

Kommandant C. P. S. BADENHORST.

Christoffel Petrus Stephanus Badenhorst, geboren 29 Sept. 1870 op de plaats waar later het dorp Wolmaranstad gevestigd werd, verloor op 6-jarige leeftijd zijn vader Hendrik Johannes Badenhorst, die in de Sekoekoenie oorlog sneuvelde.

Als privaat burger met het Pretoria Kommando Natal ingetrokken, werd hij na het gevecht van Nicholsonts Nek, Korporaal en fungeerde vervolgens bij ieder gevecht waaraan zijn burgers deelnamen, als wd. Veldkornet, met name in de slagen van Colenso, Tugela, Spioenkop en Helpmekaar. Na laatstgenoemd treffen als Asst. Veldkornet gekozen, diende hij als zodanig tot na de slag bij Selekaatsnek, waar Komm. Coetzee sneuvelde en Badenhorst tot Kommandant werd benoemd. In deze hoedanigheid nam hij deel aan de gevechten te Nooitgedacht, Hekpoort, Benoni, Boksburg, Vlakfontein en vele naamloze schermutselingen. Op 13 Dec. 1901 werd hij krijgsgevangen gemaakt en naar St. Helena vervoerd.

Kommandant J. F. DE BEER.

Jacobus Frederik de Beer, op 18 Nov. 1853 te Vlakfontein, Wolmaransstad, geboren en in de Transvaal opgeleid, diende als Veldkornet in de Vrijheidsoorlog van 1880 - 1881 en werd in 1882 als Kommandant voor het distrikt Bloemhof gekozen. Hij nam deel aan de Mapoch-oorlog en was in 1885 met zijne burgers te Momoesa aan de Wester-grens. In 1897 werd hij tot Volksraadslid voor Bloemhof gekozen. De Beer diende als Kommandant gedurende de laatsle oorlog en nam deel aan verschillende grote gevechten, met name te Boorlaagte en Tweerivier; hij werd te Paardeberg gcwond en nam aan de volgende gebeurtenissen een werkzaam aandeel, o.a. aan de gevechten van Boekenhoutskloof, Selikaatsnek en Hartebeestfontein.

Kommandant J. T. BIERMAN.

Als privaat burger eind November 1899 ten strijde getogen, werd J. T. Bierman binnen kort door de burgers van zijn distrikt Utrecht als Adjudant gekozen en fungeerde verscheiden malen bij afwezigheid van de Veldkornet in diens plaats. Op 18 Nov. 1901 werd hij definitief door de burgers van wijk II, Utrecht, tot hun veldkornet gekozen. Kort voor het einde van de oorlog benoemde Generaal M. W. Myburgh hem tot Kommandant van het distrikt.

Kommandant J. S. F. BLIGNAUT.

Oudste zoon van Pieter G. Blignaut, die 21 Oktober 1899 te Elandslaagte sneuvelde, bad J. S. F. Blignaut met onderscheiding gediend in het Artillerie korps te Pretoria, en daarna in het Politie korps, waarin hij de rang van sergeant bekledde. Bij de overname van Swazieland werd hij tot Tweede Luitenant aangesteld en later tot Eerste Luitenant bevorderd.

Met het Swazieland kommando ten oorlog getrokken, werd hij tot Kommandant der Burger en Politie macht aangesteld en sneuvelde op 26 Sept. 1901 te Itala, Natal.

Kommandant J. D. L. BOTHA.

Geboren 28 Oktober 1837 in distr. Oudtshoorn, Kaapkolonie. In Transvaal gekomen in het jaar 1849, werd hij in 1864 als Veldkornet gekozen voor wijk Klein Marico, distr. Marico en in 1884 als Kommdt. voor het dist. Marico.

Hij heeft gediend door de jongste oorlog tot aan het einde toe.

Kommandant B. D. BOUWER.

Onistreeks vijf en twintig jaar geleden verlieten een aantal Boeren families de Transvaal ten einde zich in Damaraland te gaan vestigen en het was hier, gedurende deze “Dorstland-Trek”, dat Barend Daniel Bouwer, op 31 Jan. 1875, het levenslicht aanschoude. In Transvaal teruggekeerd, genoot hij te Pretoria zijn opvoeding: en trad vervolgens in staatsdienst, aanvankelijk ten Kommandant Generaal’s kantore, daarna op het departement van de Staatsprokureur. Hij was, toen de oorlog uitbrak, Publieke Aanklager te Ermelo. Toen, gedurende de laatste dagen van 1895, bekend werd dat Jameson de grens overgetrokken was, boodschapte Bouwer hem, op last van de Regering, nog voor dat er gevochten was, onmiddelik terug te keren. Als getuige in het bekende Parlementaire Onderzoek dat daarop tegen Jameson werd ingesteld, bezocht hij het volgende jaar Engeland. Bij het uitbreken van de jongste oorlog sloot hij zich bij het Ermelo kommando aan, maakte de voornaamste slagen in Natal mede en ging later, bij het Transvaalse eskorte van Pres. Steyn, onder kommandant J. Boshoff, naar de westelike distrikten. Einde 1900 werd hij door Generaal de la Rey aangesteld als kommandant over een der kommando's die onder generaal Jan C. Smuts, het volgende jaar naar de Kaapkolonie trokken. Hier sloten zich ongeveer 150 Kolonialen bij hem aan en nam hij vervolgens, tot het einde van de oorlog, een werkzaam aandeel in de krijgsverrichtingen aldaar. Vier maal werd hij gewond : eens in het Rustenburgse, vervolgens te Windhoek, Kaapkolonie, daarna in het Van Rhijnsdorp distrikt, Kaapkolonie, en eindelik, bij de belegering van O'okiep, Namakwaland, op 9 April 1902.

Kommandant D. J. J. BREYTENBACH.

Daniel Johannes Jacobus Breytenbach was bij het uitbreken van de oorlog Veldkornet van wijk 1. distrikt Bethal, en werd na de slag bij Dundee tot Kommandant gekozen. In de slag te Bakenlaagte, 30 Oktober 1901, werd zijn arm afgeschoten, en op 5 Januari 1902 viel hij in handen van de vijand en werd naar St. Helena vervoerd.

Kommandant B. H. BREYTENBACH

Barend H. Breytenbach, geboren in het jaar 1862, distrikt Utrecht, is een zoon van een der Natalse voortrekkers van die naam. Hij groeide op in het distrikt Utrecht en nam reeds op zeventienjarige leeftijd deel aan het Vrijwilliger korps dat in 1879, onder wijlen Piet Uijs tegen de Zoeloes streed. In de Vrijheidsoorlog van 1880 - 81, diende hij van begin tot einde als korporaal. Vroeger nog trad hij als burger op in al de kleinere naturellen-oorlogen van zijn tijd, hetgeen ook het geval was in de naturellen-oorlogen na de eerste Vrijheids-oorlog. In 1894 werd hij als Veldkornet gekozen, en toen de laatste oorlog uitbrak, trok Breytenbach met zijn afdeling der Utrechtse mensen onder Generaal Lukas Meyer Natal binnen en nam een werkzaam aandeel in vele der grootste gevechten die daar plaats vonden.

Gedurende het laatste gedeelte van de oorlog werd hij benoemd als Kommandant en diende als zoodanig totdat hij uiteindelijk door de burgers van zijn kommando gekozen werd om hen ter Vredes konferentie te vertegenwoordigen.

Kommandant W. H. BUHRMANN.

Willem Hendrik Buhrmann, de zoon van de welbekende Hendrik Theodoor Buhrman, werd 1 Augustus 1861 te Lijdenburg geboren vanwaar zijne ouders zich op het Hogevelt, in het Ermelo distrikt, vestigden. Door zijne ouders en door eigen neiging tot de beoefening der theologie gedreven, studeerde hij tot 1888 te Stellenbos, doch moest wegens gezondheidsredenen van het leraarsambt afzien.

Tijdens de Jameson inval nam hij deel aan het Ermelo kommando, dat echter niet in het vuur gekomen is. Gedurende de Magato-oorlog liep zijn leven gevaar zowel door het vijandelijk lood als door koortsziekte. En bij het uitbreken van de laatste oorlog, behoorde hij onder de eersten die op 11 Oktober de vijandelijke bodem betraden. Na als gewoon burger aan al de slagen met zijn kommando te hebben deel genomen en o.a. in Maart 1900 in de Vrijstaat tot bij Brandfort ingetrokken te zijn, behoorde hij omder die Ermelo'ers die met hun kommando een grote bewegelijkheid aan de dag legden. Van het lidmaatschap der Paarden Kommissie werd hij op 23 Oktober 1901 door Komm. Genl. Botha verlost, toen deze hem aanstelde als Kommandant van Ermelo in de plaats van J. N. H. Grobler, die tot Vechtgeneraal werd bevorderd. Zeven dagen na zijn benoeming nam hij met zijn burgers deel aan de grote slag bij Bakenlaagte en daarna aan het treffen te Onverwacht, waar Generaal Opperman, alsook zijn getrouwe adjudant Adriaan Buhrmann, voor de Boeren machten verloren gingen. Tot het einde maakte Kommandant Buhrmann de strijd mede en voerde zijne getrouwe burgers ten laatste naar de plaats Twijfelfontein, om met hen daar de wapens neer te leggen.

Kommandant S. BUIJS.

Stephanus S. Buys diende reeds van af 1881 het Transvaalse Goevernement en nam als Kommandant der Heidelberg burgers deel aan de oorlog. Hij woonde de slagen te Modder spruit, Colenso, Spioenkop en Pontdrift bij en werd op 9 Sept. 1900 nabij Lijdenburg gewond door twee kogels, waarvan slechts een kon worden verwijderd. Op 20 Nov. 1900 werd hem het been afgeschoten en viel hij in handen van de vijand, na meer dan vijftig veldslagen, gevechten en schermutselingen te hebben meegemaakt.

Kommandant Buys verloor bij de slag van Modderspruit zijn oudste zoon. Hij heeft tans een houten been.

Kommandant G. M. J. VAN DAM.

Gerard Mari Johan van Dam, geboren te Delfshaven, Nederland, 9 Oktober 1855, is met zijn ouders in 1868 in Transvaal gekomen en was te Potchefstroom woonachtig.

Bij de gevangenneming van President Pretorius, door de Engelsen, in Januari 1880, was van Dam een der Burgers, die het Kommando vormden te Nauwpoort, nabij Potchefstroom, en werd hij met Genl. Kock gekozen tot vertegenwoordiger der burgers om de loop der zaak na te gaan. In November 1880 was hij bij het Schoonspruit-Kommando ter bescherming van de heren P. A. Cronje, Bezuidenhout en anderen, en behoorde tot degenen tegen wie lastbrieven tot arrest waren uitgereikt wegens het gebeurde met de wagen van Bezuidenhout te P.C.Stroom. In het onderhond van het Volks Komité met de Engelse Koloniale Sekretaris Hudson te Kaalfontein, een paar dagen later, word van Dam benoemd tot Sekretaris van het Komité, en bij de Vergadering te Paardekraal op 12 December tot Sekretaris van de Volksraad. Als zodanig had hij de eer om de eerste gezworen ambtenaar der herstelde Republiek te zijn. Na het hijsen der vlag te Heidelberg vertrok hij met het eerste kommando onder Komdt. Genl. Joubert naar de Natal-grens, en nam deel aan de gevechten te Lang's Nek en Ingogo. Naar P.C. Stroom gezonden wegens ongesteldheid, was hij later dienende onder Genl. Cronjé, en tegenwoordig bij de kapitulatie van het Engelse kamp onder Kol. Winsloe. In September 1888 benoemd tot Komdt. van Politie op de Klerksdorp Goudvelden, van daar overgeplaatst naar Johannesburg als de tweede in bevel. In November 1896 benoemd tot Komdt. van Politie der Witwatersrand Goudvelden, welke betrekking hij vervulde bij het uitbreken van de oorlog.

Op 19 April 1901 met twee anderen gezonden naar de Swazi kapitein Umbudula op de grens van Transvaal en Niemandslan, werden zij in de kraal overvallen door een troep Engelsen en gewapende Swazies, waarbij de Sergt.- Majoor Lombaard doodgeschoten en van Dam gewond werd. Krijgsgevangen genomen en naar Durban gezonden, ging hij naar het kamp te Kaapstad en werd teruggezonden naar Ladysmith, alwaar hij gehouden werd tot het einde van de oorlog.

Kommandant T. F. J. DREYER

T. F. J. Dreyer maakte als burger van het Potchefstroom kommando de belegering van Mafeking en alle gevechten op de westelijke grens mede, wist uit generaal Piet Cronjé's lager te Magersfontein te ontsnappen, maakte de slag te Abrahamskraal mede en werd na de bezetting van Pretoria eerst tot veldkornet en toen tot kommandant gekozen. Hij maakte als zodanig verscheiden zware gevechten in de distrikten Rustenburg, Klerksdorp en Potchefstroom door en volgde gedurende de tweede helft van 1901 met zijn zeventienjarige zoon generaal J. C. Smuts op diens tocht door de Vrijstaat, alsmede met een zeventigtal Potchefstromers.

Kommandant Dreyer slaagde echter niet erin de Kaapkolonie te bereiken en werd 28 September 1901, in het zuiden van de Vrijstaat, na vinnig vechten gevangen genomen en naar Indie gestuurd.

Kommandant J. L. P. ERASMUS.

Te Burgersdorp, Kaapkolonie, 13 Oktober 1865 geboren, kwam J. L. P. Erasmus in 1887 naar Transvaal, waar hij twee jaar later zich te Johannesburg als prokureur vestigde en in 1896 als burger werd genaturaliseerd. Hij woonde de meeste grote gevechten in Natal bij en diende vervolgens onder generaal Gravett en generaal Groot Fred. Grobler, waarna hij zich bij generaal Celliers en het Zeerust kommando aansloot. Aanvang 1901 zich in de Vrijstaat begeven hebbende, wist Erasmus 18 Vrijstaters te bewegen om in de Kaapkolonie in te trekken, met welke hij het Burgersdorp distrikt bereikte en generaal Kritzinger ontmoette. Daar werd Erasmus tot kommandant aangesteld. In Augustus 1901 werd kommandant Erasmus in het distrikt Steynsburg door een overmacht omsingeld en gevangen en Oktober daaraanvolgende naar Indie gezonden. Hij was twee maal gedurende de oorlog gewond.

Kommandant P. J. GREYLING.

Pieter Jacobus Greyling, 5 Februarie 1847 in het distrikt Ladysmith, Natal, geboren, ging in 1865 voor het eerst op kommando tot hulp der Vrijstaters tegen Masoes. Op dertigjarige ouderdom verliet hij het distrikt Potchefstroom voor het Hogevelt en vestigde zich in het Standerton distrikt. Hij nam deel aan de slagen bij Langenek en Ingogo, 1881, en aan de Mapoch oorlog en werd omtrent 1895 tot Veldkornet gekozen. Toen het nieuwe distrikt Bethal geproklameerd was geworden, werd hij in 1888 eenparig door de burgers tot kommandant gekozen, en nam als zodanig deel aan de Natalse operaties van het volgende jaar. Wegens doofheid zag kommandant Greyling zich gedrongen in Maart 1900 zijne betrekking neer te leggen, doch behiel het veld en werd op 14 April 1902 krijgsgevangen gemaakt en naar Brits Indie gezonden, vanwaar hij eerst terugkeerde nadat Generaal de la Rey door zijn persoonlijke tussenkomst de aldaar achter gebleven burgers tot ondertekening der betreffende deklaratie had bewogen.

Kommandant I. J. GREYLING.

Izaak J. Greyling begon als privaat burger zijn militaire loopbaan en nam met nog twee broeders deel aan de slag bij Dundee, waar een der drie sneuvelde en twee gewond werden. Na Colenso werd hij als kommandant van het Wakkerstroom kommando gekozen met een deel waarvan hij de slag te Spioenkop meemaakte. Gedurende de slag van Platrand verloor hij drie man, waaronder de dappere Veldkornet Slabberts, die met zijn zoon op de berg viel. Bij Pietersstatie sneuvelen weder een drietal zijner burgers. Vervolgens de Vrijstaat ingetrokken verloor dit kommando bij Tafelkop negen manschappen aan gewonden. In het verdere deel van de oorlog opereerde kommandant Greyling op het Hogevelt en nam deel aan het gevecht bij Spioenkop, Vrijheid, en aan de gevechten nabij Itala, waar de dappere Veldkornet Pieter Badenhorst sneuvelde en een aantal Wakkerstromers gewond werden. Nadat bij Melmoth het konvooi van de vijand was genomen, geraakte men weder slaags in het Vrijheidse. Kort voor het sluiten van de vrede sneuvelde zijn oudste broeder, Veldkornet A. C. Greyling, in een gevecht op de plaats Vijfhoek, en kort daarna Veldkornet Stephanus Moolman van wijk II. Na een standvastig volhouden zagen de burgers van kommandant Greyling zich genoopt op 12 Juni 1902 hunne wapens neer te leggen.

Kommandant H. S. GROBLER.

Hendrik Stephanus Grobler, geboortig in het distrikt Rustenburg, verhuisde in 1870, op elf jarige leeftijd, met zijn vader naar een deel van distr. Middelburg, tans een gedeelte uitmakende van het distrikt Bethal. De eerste Engelse oorlog maakte hij als burger mee, en behoorde tot de Boeren-strijdmacht, welke Pretoria ingesloten heeft gehouden. Het volgende jaar nam hij een werkzaam aandeel in de oorlog tegen Mapoch. Na de Jameson inval werd Grobler voor het eerst gekozen als assistent Veldkornet voor het distrikt Middelburg, om een jaar daarna, toen Bethal tot afzonderlik distrikt verklaard werd, gekozen te worden als effectieve Veldkornet, terwijl hij van regering's wege een aanstelling ontving als Naturellen Kommissaris.

Bij het uitbreken van de jongste oorlog, trok hij met zijn kommando naar Natal en maakte de eerste slag aldaar geleverd, te Dundee namelijk, mede. Later was hij tegenwoordig te Trichardsdrift en Coienso. in 1900 werd hij met een kommando van 250 man naar de Oranje Vrijstaat gezonden; de Vrijstaatse hoofdstad was toen reeds in handen van de vijand, en met de overige kommando's viel hij terug tot aan Kliprivier, nabij Johannesburg, alwaar twee dagen lang een hardnekkige tegenstand geboden werd. Vervolgens nam hij met zijn mensen deel aan de gevechten te Donkerhoek (Diamondhill), Greylingsstad en Leewkloof, en nadat de vijand te Bergendal (Dalmanutha) was doorgebroken, werd hij met zijn kommando naar hun distrikt teruggezonden, en was daar o.a. met Generaal Muller tegenwoordig toen het kamp der Nieuw Zeelanders te Wilmansrust ingenomen werd. In 1901 werd hij door de Kommandant Generaal tot kommandant bevorderd, was in de slag te Bakenlaagte en werd met het vredes kongres door zijn kommando naar Vereniging afgevaardigd.

Kommandant S. GROBLER.

Kommandant Salomon Grobler van het distrikt Vrijheid, maakte de laatste oorlog van begin tot einde mede met zijn drie zoons en twee schoonzoons. Aanvankelijk werd hij opgeroepen als Veldkornet van wijk 3 Vrijheid, om later te fungeren als Kommandant en nog later voor een tijd lang als waarnemende Vechtgeneraal. In het Natalse maakte Grobler al de voornaamste slagen mee alsook vervolgens in de zuidoostelike distrikten van de Transvaal, zoals Dundee, Modderspruit, Platrand, en meer andere, die te Spieshoek, Itala, en andere.

Kommandant J. A. JOUBERT.

Jozua Adriaan Joubert is de zoon van Dayid Jozua Joubert en werd geboren 15 Oktober 1853 in het distrikt Potchefstroom. Na een kort verblijf in Natal, vestigde de familie Joubert zich in het distrikt Wakkerstroom. Op 21 jarige leeftijd maakte hij onder kommandant C. Joubert (Lang Christiaan) een regering's expeditie mede ter formele erkenning van het Swazie-opperhoofd Bandene. Vervolgens maakte hij de eerste Vrijheids-oorlog mede en werd in de slag bij Lange-nek, op 28 Januari 1881, in de schouder gewond. Het volgende jaar nam hij deel aan de krijgs-operatien tegen Mapoch. In 1892 werd Joubert tot Veldkornet voor wijk II van zijn distrikt uitgeroepen, en bevond zich drie jaar later bij het Wakkerstroom kommando dat naar Johannesburg snelde om de Jameson inval te verijdelen. In 1897 werd hij kommandant en nam deel aan het kommando tegen Magato. In de jongste oorlog leidde hij zijn burgers in de gevechten te Dundee, Modderspruit en Colenso, in welke laatstgenoemde slag hij gewond werd; zo moest hij voor enige tijd in 't hospitaal te Pretoria blijven. Niet voor 22 Mei 1900 was hij zover hersteld, dat hij het bevel over zijn kommanao weer kon aanvaarden. Precies een jaar later werd hem op verraderlike wijze in het dorp Amersfoort de arm stuk geschoten en zijn paard onder hem zodanig gewond dat het spoedig bezweek en hij te voet moest gaan. Door zijn adjudant, Pieter Spaarwater, geholpen kwam hij echter uit en werd opgenomen in het veldhospitaal van Dr. Jurriaanse, om een maand later in dat hospitaal krijgsgevangene gemaakt te worden. Te Wakkerstroom werd zijn arm afgezet en hij naar het gevangenen-kamp te Ladysmith vervoerd, alwaar hij bleef tot het einde van de oorlog.

Kommandant J. C. KRIEGLER.

Johan Christian Kriegler, geboortig uit de Kaapkolonie, woonde, toen de laatste oorlog uitbrak, te Heidelberg en trok weldra ten strijde onder het kommando van de toenmalige Kommandant Weilbach. Na in het Natalse de meeste grote gevechten doorgemaakt te hebben, werd een gedeelte van het kommando waarvan Kriegler officier was, naar de Vrijstaat gezonden. In de slag die spoedig daarop te Tafelkop geleverd werd, ontving hij een zware kogelwond aan de gevolgen waarvan hij op 9 Juni 1900 te Brandfort bezweek.

Ook op kerkelijk gebied was hij algemeen geacht en bemind en diende zijn gemeente jarenlang als diaken. Na de oorlog werd zijn stoffelijk overschot, tezamen met dat van nog acht anderen van het Heidelberg kommando, op 17 Oktober 1903, onder grote openbare belangstelling te Heidelberg ter aarde besteld.

KOMM ANDANT J. A. D. KRUGER.

Jacobus Andries Diederik Kruger werd geboren op de plaats Rietvlei, distrikt Potchefstroom, op 31 Mei 1871. In 1891 nam hij dienst in de Staatsartillerie, ging later tot de Swazieland Rijdende Politie over en bekleedde de rang van sergeant toen de oorlog uitbrak. Onder wijlen generaal Chris Botha, die toen kommandant van de Swazieland Politie was, nam hij deel aan de slag van Colenso, en vervolgens aan die te Bosrand, Petershoogten, Helpmekaar, Scheepersnek, Allemansnek, Spieshoek, Talene, Melmoth, en talrijke kleinere gevechten. Van Tweedo Luitenant werd Kruger in Augustus 1901 bevorderd tot Eerste Luitenant en vervolgens na de slag van Talene, tot Kommandant over het Swazieland kommando. Hij werd verschillende keren zwaar gewond en bleef tot het einde van de oorlog in het veld.

Kommandant D. P. LIEBENBERG.

Daniel Pieter Liebenberg, geboren te Graaff Reinet, op 7 Juni 1869, verliet de Kaapkolonie in 1887 en vestigde zich te Pretoria. In 1888 trad hij in staatsdienst, en was, toen de laatste oorlog uitbrak, werkzaam als Assistent Hoofd van Mijnwezen.

Met de eerste kommando's uitgetrokken, nam hij in Natal aan de krijgsoperaties deel, en ging daarna met een gedeelte van het Pretoria kommando naar de Vrijstaat te Brandfort. Na de overgave van de Transvaalse hoofdstad, trok Liebenberg met de kommando's naar het Hogevel en nam een actief aandeel in de slagen te Donkerhoek en Dalmanutha. Van Hectorspruit trok hij met het Krugerdorpse kommando via Leydsdorp naar Pietersburg, en vandaar onder Generaal Kemp naar de westelijke distrikten. In Februari 1901 werd hij gekozen als Veldkornet van wijk 1 Krugersdorp, en een jaar later als kommandant van het Pretoria dorpskommando. Hij bleef in het veld en maakte verschillende slagen mee tot op 7 Juni 1902, toen hij op de plaats Doornkom, distr. Rustenburg, met zijn kommando de wapens neerlegde en naar Pretoria terugkeerde na een afwezigheid van twee jaar en zeven dagen.

Kommandant J. P. LA G. LOMBARD.

Johannes Petrus la Grange Lombard werd op 24 Juli 1846 in het distrikt Riversdale, Kaapkolonie, geboren. Op tienjarige leeftijd vergezelde hij zijn ouders, die naar de O. V. Staat trokken, en zich in het distrikt Bloemfontein vestigden. In 1865 nam hij deel aan de Basoetoe oorlog (Moshesh) en vervulde af en toe de betrekking van Veldkornet en Kommandant.

In 1873 vestigde hij zich in het distrikt Standerton. Toen in 1880 besloten werd tot de oorlog met Engeland, werd hij gekozen tot Kommandant van het distrikt Standerton en fungeerde gedurende de eerste Engelse oorlog ook als zodanig. Hij vergezelde in 1881 als gijzelaar de troepen onder Buller vanaf New Castle naar Potchefstroom en terug. Vanaf 1882 tot 1894, vertegenwoordigde hij Standerton in de Eerste Volksraad, trok toen weg naar Middelburg, en legde toen ook de betrekking van Kommandant, sedert 1880 door hem bekleed, neer, omdat de wet vorderde dat een Kommandant in het distrikt, waarvan hij zulks was, moest woonachtig zijn. In 1896 werd hij weer door Bethal tot lid van de Eerste Volksraad gekozen en bleef zulks tot de oorlog.

Bij het uitbreken van de jongste oorlog, bood het Hollander Korps hem het Kommandantschap aan, 't geen hij aanvaardde, doch toen dat kommando, na Elandslaagte, ophield afzonderlik te bestaan, diende hij als privaat burger, totdat de Regering hem aanstelde eerst tot lid en later tot voorzitter van het militaire hof in de oostelike distrikten, 't geen hij bleef tot het eind van de oorlog.

Kommandant J. T. MARTINS.

Jan Thomas Martins was gedurende 21 jaren Veldkornet van wijk Gatsrand distrikt Potehefstroom en had reeds vroeger, met name in de oorlog tegen Mapoch, de plek van Kommandant ingenomen. Ook in de laatste oorlog werd hij tot kommandant benoemd en nam deel aan de krijgsv verrichtingen onder Generaal P. A. Cronjé, tegelijk met wie hij te Paardeberg werd gevangen genomen. Naar St. Helena overgebracht overleed hij aldaar op 7 Oktober 1901 in de leetijd van ongeveer 58 jaren.

Kommandant H. F. MEYER.

Heinrich Friedrich Meyer is geboren 26 September 1857 en werd als Veldkornet sints 1892 door de Burgers van Wijk II, Distrikt Piet Retief, gekozen. In Oktober 1899 nam hij met zijn afdeling de wapens op.

Na in verschillende grote en kleine slagen veel geleerd te hebben in het krijgvoeren, overkwam hem het ongeluk op 1 Maart 1901 in de handen des vijands te vallen. Met doodsverachting heeft hij zich geweerd met zijn getrouwe korporaal F. Martin, tot zij niet meer vechten konden. Hij werd voor de krijgsraad des vijands gesteld, en door vele valse beschuldigingen werd hem te kennen gegeven dat er geen genade voor hem was en dat hij moest sterven. Nadat hij alle bedreigingen gehoord had, nam hij zijn bijbeltje, 't welk de vijand hem gelaten had en liet het open vallen, en bij de eerste blik viel zijn oog op Psalm 41. Hij las van het 1ste tot het 3de vers. Door deze 3 verzen werd hij geheel gerust, en zeide aan zijn getrouwe korporaal F. Martin: "Wij hebben niets te vrezen." En het was zo. Na enige dagen werd hij in kennis gesteld, dat hij nu als krijgsgevangene zou beschouwd worden.

Kommandant J. G MEYER.

J. George Meyer was lange jaren Veldkornet van wijk Kliprivier, distrikt Heidelberg, en werd gedurende de oorlog tot kommandant bevorderd, in welke hoedanigheid hij aan verscheidene gevechten deel nam, tot het einde van de oorlog toe.

Kommandant Th. C. G. MEYER.

Theodor Christian Gotthard Meyer, van Amalienruh, Luneberg, distrikt Piet Retief, is geboren te Umpumulo, Natal, 23 October 1863. Hij diende bij het begin van de oorlog als korporaal in het Piet Retief kommando en was tegenwoordig bij de slagen te Dundee en die gedurende het beleg van Ladysmith. Na de vangenneming van zijn oudere broeder Friedrich werd hij tot Veldkornet gekozen, en wel aan het einde van Februari 1901. Op 6 Juni 1901 tot Kommandant gekozen, werd deze kiezing door de Regering der Z. A. R. per aanstelling goedgekeurd.

Hij heeft tot aan het einde des oorlogs meegevochten, en alhoewel hij talloze gevechten bijgewoond heeft, is hij nooit gewond geworden.

Kommandant W. J. MOUTON.

Willem Johannes Mouton werd geboren 26 December 1866, in het distrikt Calvinia, Kaapkolonie, doch was slechts vijf jaar oud toen zijn vader naar de Transvaal verhuisde en zich in het distr. Middelburg vestigde. Op 8 Februari 1881 sneuvelde zijn vader in de slag van Schuinshoogte of Ingogo. Toen de laatste oorlog uitbrak, was Mouton een welgestelde veeboer in het distrikt Middelburg. Als burger maakte hij al de voornaamste gevechten in Natal mee, en werd voor 't eerst als onderofficier gekozen na reorganisatie van het Middelburg kommando op het Hogevelt. In het Middelburgse hield zijn kommando, wanneer het niet in samenwerking met andere kommando's optrad, langs de spoorweg de wacht en verrichtte patroelje werk. Van af Oktober 1900 tot Februari 1902, verloor zijn betrekkelijk klein korporaalschap 12 manschappen aan doden en 17 gewonden, waaronder hij zelf. Van zijn standplaats naar Talene georderd, werd hij aldaar als Veldkornet aangesteld. In de slag van Bakenlaagte verloor hij een broeder en voor die tijd was ook reeds een andere gevallen. Op 13 Februari 1902 werd Mouton aangesteld als Kommandant over een deel van het Middelburg.kommando ten zuiden van het spoor, in welke hoedanigheid hij met zijn kommando de wapens neerlegde op 7 Juni 1902.

Kommandant P. C. VAN NIEKERK.

P. C. van Niekerk (later op kommando algemeen bekend als Oubaas van Niekerk), kwam in 1887 uit het distrikt Humansdorp, Kaapkolonie, naar de Transvaal, en is sedert die tijd woonachtig geweest te Germiston (Elandsfontein). Zijn eerste krijgsverrichtingen alhier stonden in verband met de kommando's, die in 1895 zo onverwacht moesten uitrukken tegen de inval van Jameson, waardoor hij zich het volle burgerschap van Transvaal verwierf.

Op 30 Oktober 1899 sloot van Niekerk zich als privaat burger aan bij het kommando dat naar Colesberg trok, en toen in Februari 1900 zijn veldkornet, later generaal Gravett, benoemd werd tot kommandant, werd van Niekerk in zijn plaats als veldkornet gekozen. In September van hetzelfde jaar, terwijl zijn kommando zich in het Lijdenburgse bevond, werd hij als kommandant aangesteld, en nam daarna deel aan vele gevechten op het Hogevelt, werd twee maal gewond en had het geluk tot het einde in het veld te kunnen blijven om na de vredes-onderhandelingen met zijn overige burgers huiswaarts te keren.

Kommandant J. J. PIENAAR.

Johannes Jacobus Pienaar, een kleinzoon van de oude Vrijstaatse kommandant van dezelfde naam, werd geboren te Ladybrand, op 16 April 1877. Zijn ouders trokken naar de Transvaal toen hij nog een jongeling was; en toen de familie in 1894 weer terug ging, bleef Pienaar te Johannesburg werkzaam als ambtenaar ten Postkantore. Met de verdeling van de Witwatersrand in speciale Veldkornetschappen, tegen het einde van 1896, werd hij klerk op het kantoor van de Centrale afdeling.

Toen de oorlog uitbrak, werd hij aangesteld als assistent Veldkornet, en trok met de afdeling van generaal Schoeman naar Colesberg, alwaar hij tot Veldkornet gekozen werd onder generaal Lemmer's kommando. Hij nam deel aan de slag te Rensburg Siding en werd in een ander gevecht aldaar gewond. Vervolgens streed Pienaar te Donkerhoek, Dalmanutha, Witpoort, Helvetia, Belfast, Vaalkop en meer andere plaatsen, werd verschillende keren gewond en kreeg in het laaftste gedeelte van de oorlog zijn aanstelling als kommandant.

Kommandant C. J. H. DU PLESSIS

Casper Jan Hendrik du Plessis, in 1841 op de plaats Modderfontein, distr. Rustenburg, geboren, nam deel aan de Kommando's tegen Mapoch, Katze-Kats (Zoutpansberg) en Mapela, alsook aan de eerste Vrijheids-oorlog.

Hij was, sedert de oprichting, lid van de Tweede Volksraad voor Rustenburg.

Toen de laatste oorlog uitbrak, werd hij met een kommando langs de Noord Westelike grenzen belast, met bestemming om de invallen van Linchwe's volk te weerstaan. In de latere afwikkeling der krijgs-bedrijven vocht Komdt. du Plessis bij Elands-rivier, benoorden Pretoria, en in het Rustenburgse en werd 7 Juli 1901, toen hij een aanval op het dorp Rustenburg leidde, ernstig gewond. Tot bij Olifantsnek door zijn burgers uitgebracht, moesten laatstgenoemden voor de vijandelike overmacht wijken en viel Komdt. du Plessis in handen van de Engelsen, die hem naar het hospitaal te Rustenburg voerden en een paar weken daarna naar Ceylon zonden, vanwaar hij na de vrede weder in zijn distrikt terugkeerde.

Kommandant F. J. POTGIETER.

Van af zijn zestienjarige leeftijd, toen Frederik J. Potgieter een dienstplichtige burger van de Transvaal werd, verrichtte hij zijn burgerplicht in al de naturellen-oorlogen van zijn tijd, en maakte ook de eerste Vrijheidsoorlog van 1880 - 81, van begin tot einde mee, Ook in de latere naturellen-oorlogen streed Potgieter, totdat hij in 1895 tot Kommandant over het distrikt Krugersdorp gekozen werd. Zes dagen nadat hij als zoodanig was ingezworen, ontving hij telegrafise instrukties van de Kommandant-Generaal, zijn burgers op te roepen om Jameson tegen te gaan. Daarop volgde de operaties tegen Malaboeh en andere opstandige zwart opperhoofden. Toen de laatste oorlog uitbrak, sloot hij zich met zijn kommando te Zandspruit bij generaal Meyer aan, en was tegenwoordig in al de slagen waaraan deze afdeling deel nam. Gedurende het veertiendaags gevecht aan de Tugela en Pietershoogten, werd Kommandant Potgieter zwaar gewond in de borst, tengevolge waarvan hij acht maanden lang van alle aktiviteit moest afzien. Na de dood van Generaal Oosthuizen ageerde de heer J. L. v. d. Merwe als Kommandant over de Krugersdorpers, doch raadpleegde steeds Kommandant Potgieter, die, gewond als hij was, toch bij het kommando bleef. In Augustus 1900 aanvaarde hij weer zijn officieele plichten en opereerde in de westelike distrikten onder Generaal de la Rey. In Juni 1901 werd Potgieter benoemd tot Landdrost van het Krugersdorp distrikt en in Februari van het volgende jaar tezamen met Kommandant Alberts in het distrikt Lichtenburg krijgsgevangen gemaakt en naar St. Helena gezonden.

Kommandant R. C. PRELLER.

Robert C. Preller, geboren 5 Mei 1846 te Pietermaritzburg, trok in 1861 naar de Transvaal, bevond zich vijf jaar later, toen de Basoetoe oorlog uitbrak, in de Oranje Vrijstaat; en onder Veldkornet F. van Niekerk en Kommandant Theunis Botha maakte hij de gevechten te Nauwpoort, Thaba Bosigo en Koraanderberg mede. In de oorlog tegen Sekoekoeni, fungeerde hij als assistent Veldkornet en in die tegen Mapoch als burger. In 1893 word hij aangesteld tot lid van de Zoutpansbergse Okkupatie Kommissie, in welke hoedanigheid hij werkzaam bleef tot 1895.

Toen de laatste oorlog uitbrak, werd hij aangesteld als Kommandant over een kommando, bestaande uit burgers van Johannesburg en Pretoria, trok naar de zuidelijke grenzen van de Vrijstaat en word daar in dezelfde betrekking door het publiek gekozen. Onder generaals H. R. Lemmer, De la Rey, en de Vrijstaatse Hoofdkommandant, opereerde hij aldaar tegen de Engelse afdeling, die tot ontzet van Kimberley oprukte, maakte o.a. de slag te Rensburg Siding en verschillende andere gevechten in de omtrek van Colesberg mede. In het Rustenburgse werd hij gewond en op 7 September 1901 krijgsgevangen genomen en naar het Shajahanpur kamp, Indie, vervoerd.

Kommandant W. F. PRETORIUS.

Willem Francois Pretorius, geboren de 22ste Mei 1852, was, toen de laatste oorlog uitbrak, Veldkornet van wijk Hogevelt distrikt Heidelberg, deelde het lot van dit kommando gedurende het eerste gedeelte van de oorlog in het Natalse, en werd in de verdere loop der krijgsv verrichtingen tot Kommandant bevorderd.

Na de inname van Pretoria en de slag te Dalmanutha, opereerde Pretorius met zijn kommando Heidelbergers ten noorden van het Delagoabaai spoor, in de omstreken van Rhenosterkop, om gedurende het laatste gedeelte naar de ooster kant over te gaan. Hij werd kort na de slag van Bakenlaagte gewond, doch herstelde spoedig om opnieuw aan het hoofd van zijn kommando te staan tot het einde toe.

Kommandant H. F. PRINSLOO.

Hendrik F Prinsloo was bij het uitbreken van de oorlog Veldkornet van een der drie wijken van Carolina, en werd, na 't aftreden van Kommandant David Joubert, in diens plaats gekozen. Hij onderscheidde zich bij de verschillende gevechten in Natal en ook later, en was buitengewoon bemind bij de burgers die onder hem dienden. En toen hij op 7 November 1901, tezamen met Generaal J. C Fourie, te Witkloof, distrikt Carolina, sneuvelde, waren de burgers zo verslagen, dat zij de reeds vluchtende vijand geen tree verder vervolgden.

Kommandant J. P. N. PRINSLOO.

Joachim Petrus Nikolaas Prinsloo, omtrent 1863 in het Pretoria distrikt geboren, woonde op de plaats Rietfontein, wijk Bronkhorstspuit, toen de laatste oorlog aanving. In November naar het front gegaan, woonde hij in Natal de voornaamste veldslagen bij, werd nabij Standerton gewond, vocht te Donkerhoek en ging daarna met Genl. Erasmus naar 't Bosveld ten noorden van de Oosterlijn.

Weer in zijn wijk terug gekeerd, werd Prinsloo als Veldkornet gekozen en kort daarop als Kommandant.

Terwijl de vredes-onderhandelingen reeds gaande waren, sneuvelde Komdt. Prinsloo als een dapper man, die hij was, in een verwoed gevecht bij Verkleum-kop, distrikt Heidelberg, op 31 April 1902, in welk zelfde gevecht ook sneuvelde Veldkornet van Niekerk, van het Bethal kommando, assistent Veldkornet J. Herman, van Pretoria, en dertig andere burgers, terwijl o.a. Luit. Farrel, van Naudé's Verkenners, gewond werd.

Kommandant H. C. J. VAN RENSBURG.

Hendrik Christoffel Janse van Rensburg werd geboren 21 Juli 1841 in het distrikt Rustenburg, doch verhuisde in 1857 naar Zoutpansberg en vestigde zich te Schoemansdal. In 1879 werd hij als Kommandant gekozen voor het distrikt Zoutpansberg. In de eerste Engelse oorlog nam hij een werkzaam aandeel, alsook in de naturellen-oorlogen tegen Malabochi, Magoeba, Majaadje en Magato.

Toen de laatste oorlog uitbrak, trok hij met zijn burgers naar de noordelijke grenzen, doch werd later naar Natal bevolen, alwaar hij aan de slag te Colenso deel nam. Na inname van Pretoria trok hij zich met zijn kommando in het Zoutpansbergse terug en was te Pienaarsrivier, Warmbad en Buiskop in menig gevecht tegenwoordig. Toen de vijand Zoutpansberg binnen rukte, werd het kommando geheel verspreid en vóór hij zich weer bij generaal Beyers kon vervoegen, zag hij zich genoodzaakt door koorts, het geringe aantal zijner burgers, de aanwezigheid van een groot vrouwen lager en de dreigende houding der zwartes, zijn kommando over te geven, in Mei 1901, en werd als krijgsgevangene weg gezonden.

Kommandant P. J. RIEKERT.

Vóór de aanvang van de eerste Vrijheidsoorlog als veldkornet van wijk Elandsrivier, distrikt Rustenburg, aangesteld, diende P. J. Riekert de Staat twaalf jaren lang in die betrekking. In Februari 1882 werd hij met slechts drie anderen belast met een zending naar de oproerige Kalafijn- en Gatsisibie naturellen-stammen op de Wester grens, en mocht het Riekert, uit hoofde zijner goede bekendheid met de inboorlingen, gelukken een vredelievende oplossing dier moeilijkheden te vinden. Van af 1892 tot 1896 diende hij als Belastinggaarder voor de Zuidwestelike grens, en werd toen aangesteld als Kommandant voor de Grens Politie, tevens Speciale Vrederechter aldaar. In de jongste oorlog verloor hij reeds op 27 November 1899, te Derdepoort, zijn gehele bezitting en ontkwam met slechts zijn rijpaard; niettegenstaande dit hield hij met zes zoons, waarvan twee zwaar en twee licht gewond werden en een sneuvelde, de strijd vol, en werd meermalen gedurende de oorlog door generaals de la Rey en Botha met belangrijke zendingen belast.

Kommandant F. J. ROOS.

Francois Johannes Roos nam als privaat burger deel aan de belegering van Mafeking, gedurende welke hij tot Asst. Veldkornet werd gekozen. Vervolgens werd hij tot Kommandant over de Klerksdorp burgers benoemd en nam als zoodanig aan de veldslagen bij Tweerivier, Magersfontein en Paardeberg deel, waarop een tweejarige gevangenschap op St. Helena volgde.

Kommandant G. J SCHEEPERS.

Onder de indrukwekkende en waarlik sympatieke Afrikaner figuren, welke de laatste oorlog heeft opgeleverd, zal die van Gideon Jacobus. Scheepers ongetwijfeld tot bij een ver nageslacht blijven voortleven in oprechte bewondering! In het Transvaalse distrikt Middelburg geboren, was hij eenige jaren bij de Veld-telegrafie te Pretoria werkzaam geweest, voordat hij - kort vóór de oorlog - op aanzoek der Vrijstaatse Regering naar Bloemfontein was overgegaan om daar, onder Majoor Albrecht van de Artillerie, de Vrijstaatse Veld-telegrafie in te richten. Toen de oorlogskans gekeerd was, keerde Scheepers met de Republikeinse strijdmacht uit de Kaapkolonie terug naar de Vrijstaat, waar hij adjudant van Generaal Chr. de Wet werd en vervolgens zich aansloot bij een der kleine afdelingen die eind 1900 opnieuw de Kaapkolonie binnendrongen. Spoedig klom hij op tot de rang van Kommandant en beschikte eind Augustus 1901 over omtrent een paar honderd manschappen, die het Engelse kommissariaat gevoelige schade hadden aangedaan en door hun militaire hoedanigheden tot een keurkorps werden gevormd. Wegens ziekte aan 't bed gekluisterd, werd Scheepers 10 Oktober 1901 krijgsgevangen gemaakt en voor een krijgsraad gedaagd wegens diverse beweerde vergrijpen tegen 't oorlogsrecht. In eigen persoon leidde hij zijn verdediging, doch werd, ziek als hij nog was, op 18 Januari 1902 doodgeschoten. Zijn hartroerend dagboek, dat nog tot kort voor zijn dood was bijgehouden, levert een aangrijpend bewijs van de buitengewone zielskracht van deze jonge held.

Kommandant D. J. SCHOEMAN.

David Johannes Schoeman werd 25 Januari 1853 te Krugerspost, distrikt Lijdenburg, geboren. Kort voor de eerste Vrijheids-oorlog kozen zijn mede-burgers hem als afgevaardigde naar Paardekraal, maar voordat die plek bereikt werd, kreeg zijn kommandant Frans Joubert order de uit Lijdenburg naar Pretoria optrekkende Engelse afdeling te keren; bij de daaruit bij Bronkhorst-spruit gevolgde slag, werd Schoeman's paard onder hem doodgeschoten. Naar Lijdenburg terug ge-orderd, werd hij als Veldkornet voor wijk Krokodil-rivier gekozen, als hoedanig hij de gehele oorlog meemaakte, alsook de oorlogen tegen Mapoch, Madjaadje Magoeba (als wd. Kommandant) en tegen Magato. In 1899 werd hij als Kommandant van 't dist. Lijdenburg gekozen.

Bij 't uitbreken van de laatste oorlog via Swaziland Natal met 50 burgers ingetrokken zijnde, nam hij deel aan de eerste krijgs-bedrijven bij Ladysmith, terwijl vervolgens zijn gehele kommando aan 't beleg deelnam. Hij was aanwezig bij de slagen bij Allemans-nek en Dalmanutha, en toen de vijand Lijdenburg bezette, trok hij naar Spitskop terug en van daar over Pelgrimsrust en Orighstad naar Boshoeck, waar hij opniew zijn kommando organiseerde.

In April 1901 door een grote overmacht omsingeld, gelukte 't Komdt. Schoeman, met 30 zijnen manschappen, zich door de vijand heen te slaan en vervolgens aan de gewapende zwartes te ontkomen. Tussen Waterval en Nelspruit maakte hij daarna de spoorweg onveilig en verhinderde een poging der Engelsen om zich van Peigrimsrust meester te maken en om het gezaaide bij Orighstad te vernielen. Bij een nachtelijke tocht naar een zijner veldkornetschappen, viel Komdt. Schoeman in een hinderlaag, waarbij een zijner zoons ernstig gewond werd.

Met bijna algemene stemmen werd Komdt. Schoeman als afgevaardigde naar Vereniging voor 't distrikt Lijdenburg gekozen.

Kommandant J. Ph. DE LA C. SCHROEDER.

Jacobus Philip de la Cour Schroeder werd te Kaapstad 1 Oktober 1863 geboren en genoot in Duitsland een militaire opvoeding. Hij maakte de eerste Vrijheids-oorlog geheel mee en nam in 1881 deel aan de expeditie tegen Ikalefyn. Daarna diende hij bij de kommando's tegen Mapoch, Massouw, Maleboch, Seleboel, Magoeba en andere hoofden en onderscheidde zich bijzonder bij Blauwberg. In 1895 vergezelde hij Generaals Joubert en Smit naar Swaziland om Bunu als hoofd-kapitein te vestigen; vervolgens was hij aanwezig bij Jameson's nederlaag en bij de inneming van Mpefu's stad. In de laatste oorlog leidde hij een kommando, werd krijgsgevangen gemaakt en naar Bermuda gezonden. Sinds 1884 was hij in dienst der Staats-Artillerie geweest, daarna der Johbg. Politie en was in 1900 tot kommandant der Politie bevorderd. Bij menige gelegenheid was Schroeder als joernalist werkzaam, o.a. in 1895 voor de Volksstem tijdens de Swaziland-expeditie, en van talrijke belangrijke gebeurtenissen van histories belang was hij ooggetuige.

Kommandant M. P. VAN STADEN.

Marthinus P. van Staden werd geboren in het jaar 1853, te Beaufort West, Kaapkolonie. In 1860 verhuisde hij met zijne ouders naar het distrikt Waterberg, Z.A.R., en is sedert 1876 woonachtig geweest te Nijlsoog in dat distrikt.

Vóór de oorlog is Van Staden misschien het best bekend geweest als een ijverige ouderling der Gereformeerde Kerk. Gedurende de eerste Vrijheidsoorlog nam hij als privaat burger deel aan het beleg van Potchefstroom en Pretoria. Toen de jongste oorlog uitbrak, trok hij samen met het Waterberg kommando naar Krokodilrivier, diende in December van hetzelfde jaar in het Marico distrikt, en in het begin van 1900 te Bastaardsnek bij Colesberg. Vervolgens nam hij deel aan de gevechten te Tabaksberg, in de Vrijstaat, te Kliprivier, nabij Johannesburg, en werd in September van dat jaar met de eenparige stem zijner burgers tot Kommandant uitgeroepen. Daarna diende hij onder Generaal Beyers te Nooitgedacht (Clement's kamp), Hekpoort, in Januari 1901 bij Krugersdorp, te Kaalfontein en Chrissies-meer. In het Waterberg distrikt teruggekeerd, maakte hij de meeste gevechten die aldaar geleverd werden - o.a. te Naboomspruit, Pruisen en Malipspoort - mede en bleef tot het einde van de oorlog in het veld.

Kommandant P. S. STEENKAMP.

Kommandant P. S. Steenkamp trok, toen de laatste oorlog uitbrak, op last van de Kommandant-Generaal, met zijn kommando naar Mafeking, alwaar hij drie maanden lag, toen hij bevel kreeg met een gedeelte van het kommando naar Natal te trekken. Na alhier een tijdlang dienst gedaan te hebben, moest hij weer naar Mafeking; toen deze plaats ontzet werd, viel hij op Johannesburg terug. In een gevecht te Kliprivier, 29 Mei 1900, word hij zwaar gewond en bleef op het slagveld liggen. Alleen sukkelde hij 's nachts na de slag van hier te voet naar Roodepoort, en was nog niet geheel hersteld, toen hij zich bij Generaal Lemmer's kommando schaarde en vervolgens een aanval op Rustenburg beproefde. Te Slijpsteenkop word Steenkamp andermaal zwaar gewond, nam later een aktief deel aan de slag te Moedwil (30 September 1901, toen het kamp van Kolonel Kekewich aangevallen werd), aan het gevecht te Driefontein, en nog later in Marico, alwaar hij in een slag 60 zijner manschappen aan doden en gewonden verloor, w.o. de onder-officieren Kritzinger, Van Tonder en Heldinger. Op 29 Mei 1901 was hij tegenwoordig bij de bestorming van het kamp te Vlakfontein, en word op korte afstand van de vijandelijke kanonnen - die reeds buiten gevecht gesteld waren - andermaal gewond. Tot het einde van de oorlog bleef kommandant Steenkamp onder de wapens.

Kommandant S. P. E. TRICHARDT.

Te Ohrigstad, distrikt Lijdenburg, in 1847 geboren, heeft Stephanus P. E. Trichardt van af zijn jongste jaren een bedrijvig aandeel genomen in de talrijke geschiedkundige gebeurtenissen die de laatste oorlog vooraf gingen. Als jongeling nam hij reeds aan de eerste oorlog tegen Mapoch deel onder Veldkornet Malan; ongeveer een jaar daarna bevond hij zich onder Veldkornet P. de Villiers en Kommandant Dirk Coetzee, op een expeditie tegen de Swazies; in de oorlog tegen Sekoekoeni onder aanvoering van President Burger, diende hij als wd. Veldkornet, de eerste Vrijheidsoorlog maakte hij mede als Veldkornet van wijk Olifantsrivier, distr. Middelburg, en ook de tweede oorlog tegen Mapoch, 1882 - 3, als Veldkornet, terwijl hij bij de inname van de "Hel", ten noorden van Middelburg, als koonmandant ageerde. In April 1889, werd hij aangesteld als kommandant van het distrikt Middelburg en trad als zodanig op in de Malaboch, Madjaadje, en Magoeba oorlogen, terwijl hij terzelfder tijd als Vredjerechter en Naturellen Kommissaris van zijn distrikt fungeerde.

Na het overlijden van Kommandant Henning Pretorius, werd Trichardt door de regering aangesteld als Luitenant Kolonel van de Staatsartillerie en diende als zodanig in de expeditie tegen Magato. Toen hier de kommando's ontslagen werden, kreeg hij als assistent generaal, opdracht met een afdeling artillerie aldaar te blijven, forten te bouwen en de zwartes aan de gang te houden tot de volgende winter, doch bewerkstelligde de gehele onderwerping van de betrokken stam, nog vóór de winter aanbrak. In de jongste oorlog maakte hij als overste van de Staatsartillerie het grootste gedeelte van de oorlog mede en toen dat korps, dat zulk een voornamende rol in de republikeinse krijgsv verrichtingen vervulde, wegens gemis aan ammunitie voor de nog aanwezige veldstukken ontbonden of bij de verschillende kommando's ingedeeld werd, ontving Trichardt een aanstelling als Kommandant over dat gedeelte van het Middelburgse kommando dat ten noorden van de spoorweg opereerde, en als zodanig diende hij tot het einde van de oorlog.

Kommandant P. F. TRICHARDT.

Piet F. Trichardt, zoon van de bekende voortrekker C. J. Trichardt, werd 3 September 1856 op de plaats Rozekrans, distrikt Lijdenburg, geboren. Hij diende in de oorlog tegen Sekoekoeni, alook in de eerste Vrijheids-oorlog en met de Kommando's tegen Njabel en Jameson. Hij was Veldkornet en, bij 't uitbreken van de laatste oorlog Kommandant van Middelburg distrikt.

Als zodanig voerde hij zijn burgers in Natal aan en maakte voorts de verdere krijgsverrichtingen mede.

Kommandant H. C. W. VERMAAS.

Kommandant H. C. W. Vermaas trok, toen de oorlog uitbrak, onder de afdeling van generaal Cronje naar de zuid-westelike grens en nam deel aan het eerste gevecht te Kraaipan. Na enige tijd voor Mafeking gebleven te zijn, trok hij naar Kimberley en in de Vrijstaat. Hij maakte nagenoeg alle belangrijke slagen aldaar mede, alsook die te Scholtznek en Magersfontein, alwaar zijn dappere Veldkornet Johannes Coetzee en andere burgers het leven moesten laten. Later nog nam hij een werkzaam aandeel in de gevechten te Kimberley, Kalmberg, Roodepoort, Donkerhoek, 'Mslkaats Nek, Grootplaats, Marieo, Wonderfontein, Witspruit, Hartsrivier, Brakspruit, Roodewal, waar die dappere held, kommandant Potgieter, gesneuveld is. Twee keer werd Vermaas gewond, en eens in de hand, door de ontploffing van een patroon, door de vijand met dynamiet gevuld; vier paarden zijn onder hem doodgeschoten.

Tot het einde van de oorlog bleef hij een werkzaam aandeel nemen in de krijgsverrichtingen over de westelike distrikten.

Kommandant W. VILJOEN.

Wynand Viljoen, broeder van Generaal Ben Viljoen, is geboren in de Kaapkolonie 29 Februari 1876 en maakte op 16 Februari 1900 het gevecht bij Rensburg Siding, Kaapkolonie, mee als lid van het Johannesburg Politie-korps. In 't eind van 1900 werd hij hiervan een der kommandanten en trad in de plek van Generaal B. Viljoen, toen deze was krijgs-gevangen gemaakt.

Komdt. Viljoen vertegenwoordigde zijn afdeling bij de vredes-onderhandelingen te Vereniging.

Kommandant M. J. WOLMARANS.

Marthinus Johannes Wolmarans, Kommandant van het Potchefstroom distrikt, nam deel aan de belegering van Mafeking en werd daar gewond. Vervolgens behoorde hij met zijne burgers tot de legermacht van Generaal P. A. Cronje en deelde diens lotgevallen te Paardeberg, alsook diens gevangenschap op St. Helena.

De acht zoons van Kommandant Wolmarans namen allen aan de oorlog deel; een hunner was later Kommandant onder Generaal Liebenberg.

MILITAIRE HOOFD-OFFICIEREN.

KOLONEL J. Y. F. BLAKE.

KAPITEIN G. R. BOTHA.

KAPITEIN P. A. DAMES.

KAPITEIN H. C. W. GROTHAUS.

KAPITEIN O. J. HINDON.

ADJUDANT-GENERAAL H. DE JAGER.

KAPITEIN J. J. NAUDE.

KAPITEIN P. C. PAFF.

MAJOOR J. L. PRETORIUS.

KAPITEIN P. SCHOLTZ.

KAPITEIN H. P. SLEGTKAMP.

KAPITEIN D. THERON.

KAPITEIN H. DU TOIT.

KAPITEIN A. DU TOIT.

KAPITEIN V. E. VON WICHMANN.

KAPITEIN H. WILLIAMS.

KAPITEIN B. G. V. DE WITT HAMER.

MAJOOR J. F. WOLMARANS.

Kolonel J. Y. F. BLAKE.

John Y. Filmore Blake, Iers Amerikaan van nationaliteit en krijgsman van neiging, trad kort na het uitbreken van de oorlog op als Kolonel van een door hem gevormde Ierse Brigade, welke in Natal dienst gedaan heeft. Bij de slag van Modderspruit, 31 Oktober 1899, werd hij door een granaat in de hand gewond en moest sedert het gebruik dier hand missen. Na zijn herstel sloot hij zich bij de Artillerie aan en nam tot het einde van de oorlog aan de krijgsverrichtingen deel.

Kapitein G. R. BOTHA.

Gerrit Reinier Botha, een oudere broeder van Komdt - Generaal Louis Botha, werd 20 September 1858 te Greytown, Natal, geboren en woonde op de plaats Goedehoop, distrikt Vrijheid, toen de oorlog aanving. Hij nam deel aan de gevechten bij Dundee, Modderspruit, Colenso, Pietershoogten, Willowgrange, alsook aan de aanval op Vrijheid en aan de gevechten bij Bloedrivier, Itala en andere, welke in de tweede helft van de oorlog in de distrikten Utrecht en Vrijheid geleverd werden. Hij was doorgaans bij het kommando van Generaal Emmett en 't gelukte hem, evenals Generaal Emmett, om met al zijn mensen uit te komen toen Generaal French zijn strooptocht daar maakte. Tot 't einde deed hij uitstekend werk als kapitein van een verkennerkorps, dat zijn naam droeg.

Kapitein P. A. DAMES.

In 1876 in de Kaapkolonie geboren, nam P. Alphonse Dames op 4 November 1899 als vrijwilliger deel aan het Middelburg kommando vanwaar hij in December overging tot het Vrijwilliger korps onder bevel van kommandant Edwards. In de loop van 1900 als officier in de plaats van kommandant Edwards aangesteld, diende Dames als zoodanig tot 4 Mei 1901, toen hij in een gevecht met Genl. Bullock dicht bij Amersfoort gewond werd en, in het Rode Kruis hospitaal van Dr. Jurriaanse onder gebracht, op 4 Juni van dat jaar, tegelijk met kommandant Joubert van Wakkerstroom, door Genl. Plumer's troepen naar Natal werd weggevoerd.

Kapitein H. C. W. GROTHAUS.

Geboren 9 Maart 1867, te Dortmund, Duitsland, diende Heinrich Christian Wilhelm Grothaus, op dienstplichtige ouderdom als onderofficier bij het 133ste regiment Veld-artillerie te Metz.

In 1895 naar de Transvaal gekomen, verwierf hij zich met de Jameson-inval het volle burgerrecht en werd in 1897 aangesteld als Instrukteur bij de Artillerie in Fort Johannesburg, en in Dec. van hetzelfde jaar bevorderd tot Tweede Luitenant. Toen de oorlog uitbrak, trok hij met de twee 7.5 cM. Maxim Nordonfoldt kanonnen - die van Jameson veroverd waren - naar Kliprivier onder wijlen Generaal Jan Kok, doch werd naar Zandspruit teruggeorderd en bij de Eerste Batterij Veld-artillerie ingedeeld. Op 12 Oktober is Grothaus met het hoofdkommando Natal binnen getrokken en nam een werkzaam aandeel in de meeste gevechten die daarop volgden. Bij het terugtrokken onzer kommando's vocht hij tegen de afdeling, die onder Bullor uit Natal aanrukte, te Grasnek en Amersfoort. Vervolgens bevond hij zich bij de Ermelo en Carolina kommando's to Bergendal en bleef daarna bij gemeld kommando's op het Hogevelt.

Op 7 Juni 1902 legde Grothaus, te zamen met het Carolina kommando, op de plaats Twijfelaar de wapens neer, en op last van de Kommandant Generaal, leverde hij aan de vijand over de vier kanonnen die, van het begin af aan, onder zijn toezicht waren en die hij uiteindelijk wegens gebrek aan ammunitie, begraven had. Gedurende de oorlog, in Februari 1901, werd hij tot Eerste Luitenant en in Maart 1902 door de Kommandant Generaal tot Kapitein bevorderd.

Kapitein O. J. HINDON.

Schot van geboorte, kwam Jack Hindon zowat twaalf jaar geleden, op 18 jarige ouderdom, in de Transvaal en vestigde zich te Middelburg. Met de Jameson inval verwierf hij zich het volle burgerrecht en nam daarna dienst bij de Rijdende Politie te Middelburg. Toen de oorlog uitbrak, sloot hij zich bij het kommando van kommandant Piet Trichardt aan, en trok onder generaal Joubert Natal binnen. Na aan de eerste gevechten voor Ladysmith deel genomen te hebben, vergezelde hij de verkenningstroepen om Estcourt, en sloot zich na zijn terugkeer bij Edward's Verkennings Korps aan. Hij en Slegtkamp, zijn kameraad door de gehele oorlog, waren de twee burgers die op Spioenkop de doorslag aan de overwinning gaven door op het hoogste punt van de kop de Vijfkleur te hijsen. Hij nam vervolgens een werkzaam aandeel in de latere kriegsverrichtingen en werd, bij de algemene terugtrekking uit Natal, door Generaal Joubert belast met 't onbruikbaar maken der kolen-mijnen te Elandslaagte. Met de Natalse afdeling van de Ierse Brigade, trok hij naar de Vrijstaat en sloot zich daar aan onder Kapitein Danie Theron. Toen Generaal De Wet naar Waterberg trok, diende dit korps als zijn achterhoede, en trok eerst van het Krugersdorp distrikt weer terug om te Kliprivier een vijftigtal politieke gevangenen te ontzetten, die zich op een paar na allen aansloten. Doch het was vooral als guerilla leider dat Hindon zich onderscheidde. Hii was tegenwoordig bij het nemen der eerste treinen door Theron's korps in het Vrijstaatse, en vertrok daarna met rapporten naar Generaal Botha, die zich toen te Roosenekal bevond. Hier werd hij als Kapitein van een korps aangesteld dat hoofdzakelik ten doel had de spoorwien en kommnikatie linies van de vijand afbreuk te doen. Een zijner manschappen, Carel Cremor, later te Naboomspruit gesneuveld, ontdekte 't Martini-Henri gewoerslot-apparaat, waardoor 't Hindon gelukte enige tientallen treinen in de lucht te doen vliegen. Op de Oosterlijn deed hij met zijn korps op een enkele dag in een uur tijds, niet minder dan drie lange zwaar beladen treinen verongelukken, en hij opereerde ook dikwils op de Zoutpansberg en andere lijnen.

Na de vrede is Hindon getrouwd met een dochter van de Heer J. H. Coetzee van Bosjesspruit, Bethal, en vertrok in Maart 1903 naar Enropa. Na een tijdlang in Holland vertoefd te hebben, is hij naar Amerika gegaan en zal zich waarschijnlijk in Mexico metterwoon vestigen. In een schrijven aan “De Volksstem” vóór zijn vertrek uit Nederland, raadde Jack alle Afrikaners ten sterkste af hun vaderland te verlaten.

Adj.-Generaal H. DE JAGER.

Onder de Transvalers die de laatste oorlog door maakten, is er misschien geen enkele in wijdere kring en gunstiger bekend dan het onderwerp van deze schets, Hilgaard de Jager, Hoofd-Adjudant op de staf van de Kommandant-Generaal van af het begin der vijandelikheden in Natal, tot aan het eindbedrijf te Vereeniging.

Zijn krijgsman's-loopbaan is nauw verbonden aan die van zijn chef, Generaal Louis Botha; de Jager volgde hem in Natal, streed te Dundee aan zijn zijde en een paar dagen later eveneens in de slag voor Ladysmith, waar Generaal Botha voor 't eerst als Hoofdofficier optrad, maakte de tocht om Estcourt mee, deed in de slag van Colenso dienst als adjudant en vervolgens te Pietershoogten, Biggarsberg, Brandfort, Klipprivier, Pretoria, Donkerhoek, Dalmanutha, Helvetia, Lijdenburg; vergezelde de Kommandant-Generaal van hier naar de westelike distrikten en terug, diende te Chrissies Meer, in de algemene aanval op de Oosterlijn, te Itala, Spieshoek, Onverwacht, Bakenlaagte.

De Jager vergezelde de Generaal in Mei 1901 toen te Middelburg met Lord Kitchener onderhandeld werd en was ook tegenwoordig bij de laatste onderhandelingen aan de Vaalrivier.

Kapitein J. J. NAUDÉ.

Het onderwerp van deze schets, Jacobus Johannes Naudé, is geboortig te Smithfield, Oranje Vrijstaat, 28 Januari 1876. Toen de laatste oorlog uitbrak, was hij te Pretoria koster van de Ned. Herv. of Geref. Kerk en sloot zich bij de Ambulance van Dr. van der Merwe aan, die met het kommando van Generaal Meyer Natal in trok. Toen Pretoria ingenomen werd, bleef Naudé er, doch ontsnapte niet lang daarna, en sloot zich aan bij een afdeling van Kommandant Badenhorst's mensen, die ten westen van Pretoria in de Schurvebergen lagen. Hiervandaan ondernam hij een reeks van welgeslaagde buit-tochten naar het dorp, organiseerde daar binnen een volkomen speurdienst, waarin hij trouw geholpen werd door een groot aantal Af rikaanse vrouwen en anderen in de stad. Deze informatie-dienst strekte zóver, dat men allerlei officiële informatie uit vijandelijke bronnen wist te krijgen, de militaire spoorweg tijd-tafels bemachtigde - waarmee bij de vangst van treinen te rade werd gegaan - een geregelde briefwisseling met bevriende punten in de stad onderhield en de jongste koeranten spoedig na aankomst ook op kommando las. Na de konferentie te Branddrift - alwaar Naudé aan de Kommandant-Generaal een keurig geborduurde vlag overhandigde, als geschenk van een aantal vrouwen uit Pretoria - werd hij als Kapitein aangesteld en bepaalde zich, met behulp van een aantal burgers, tot het einde van de oorlog hoofdzakelijk bij speur-werk. Op het Hogevelde nam hij desniettemin ook deel aan verschillende slagen en kleinere gevechten, en heeft na de oorlog, onder de titel "In Doodsgevaar", in de Volksstem een boeiend verhaal zijner avonturen doen verschijnen.

Kapitein P. C. PAFF.

Paul Constant Paff, geboren te Amsterdam, Holland, in 1863, werd op zijn 17e jaar telegrafist. Na het afleggen van zijn Telegraaf- en Post-examen, gaf hij gevolg aan een oproeping in 1888 namens de Z. A. Republiek in Holland gepubliceerd, om in dat zelfde jaar naar de Transvaal te komen als Telegrafist, met twee jaar verlof. Alvorens dit verlof om was, in Januari 1890, werd hij door Generaal Joubert aangezocht om in Transvaal, in verband met het Artillerie Korps, een afdeling Veldtelegraaf op te richten, met welk werk hij in Juni van hetzelfde jaar begonnen is, na zijn aanstelling als Tweede Luitenant bij de Rijdende Artillerie en Politie. In 1894 diende hij in die capaciteit in de oorlog tegen Malaboch, alsook later bij het onderwerpen van Magoeba, Majadje, Mamatolla en andere oproerige naturellen hoofden in het noorden van Zoutpansberg.

Na de Jameson Inval werd hij als getuige voor de Engelse Parlementaire Onderzoekings Kommissie naar Londen gedagvaard, in het volgende jaar tot Eerste Luitenant bevorderd. In 1898 maakte zijn afdeling deel uit van de expeditie tegen Magato (Mpefoe). De jongste oorlog heeft Paff van begin tot einde door gemaakt, werd in 1901 tot Kapitein bevorderd en diende laatst nog als hoofd veld-telegraaf en post bij de Regering te Velde.

Majoor J. L. PRETORIUS.

Geboren de 24ste Mei 1872, was Johannes Lodewijk Pretorius, zoon van wijlen Koramandant Henning Pretorius, Enige jaren vóór de Jaraeson inval ambtenaar op het kantoor van de Koramandant Generaal en nam zijn militaire loopbaan een aanvang als manschap (later officier) van het Pretoria Vrijwilliger Kavallerie Korps. In Januari 1896 werd hij aangesteld als Tweede Luitenant bij de Staatsartillerie en maakte als zodanig de oorlog tegen 'Mpefoe mede. Op 28 September 1899 vertrok Pretorius als chef van de derde batterij der S. A. naar Zandspruit, en maakte vervolgens onder generaals Lukas Meyer en Botha de slagen mede te Talana Heuvel voor Dundee, Modderspruit, Colenso, Platrand en Peters Hoogten. Nadat onze kommando's uit Natal waren terug gedreven, vertrok hij met de Kommandant Generaal en een afdeling Veldartillerie naar de Vrijstaat, maakte de gevechten mede die plaats vonden tussen Bloemfontein en Johannesburg en voor Pretoria en vervolgens de slagen te Donkerhoek (Diamond Hill) en Dalmanutha. Godurende de oorlog werd hij door de Kommandant Goneraal bevorderd tot de rang van Majoor. In December 1901 werd Pretorius op het Hogevelt gevangen genomen en naar St. Helena vervoerd. In Maart na de vrede werd hij door Generaal Botha in overleg met de regering belast met een zending naar de onwillige krijgsgevangenen op Bermuda, die echter zonder gevolg bleef .

Kapitein P. SCHOLTZ.

Piet Scholtz was een jongeling van 21 jaar toen de oorlog uitbrak. Hij behoorde tot het Vrijheid kommando en toen men, na de krijgsverrichtingen in Natal, in dat distrikt was teruggekeerd, benoemde generaal Emmett hem als Kapitein over een Verkenning korps dat samengesteld werd uit vier burgers van elke wijk. Dit korps verrichtte goede diensten, en bij zekere gelegenheid nam Scholtz, met zestien zijner manschappen, een konvooi van 10 zwaar beladen wagens en trekdieren, 1 kanon met ammunitie en 40 krijgsgevangenen. Te Graspan werd hij zwaar gewond, doch nam na die tijd nog aan vele gevechten deel en moest eindelijk in de slag te Itala of Talene in het Natalse, het leven laten.

Kapitein H. P. SLEGTKAMP.

Henri P. Slegtkamp, Hollander, geboren 19 April 1873, woonde te Middelburg en verrichtte zijn eerste krijgsdienst tegen Jameson, onder Veldkornet Matthijs Pretorius van het Middelburg distrikt. Hij was onder de eersten die zich in 't laatst van September 1899, onder kommandant Piet Trichardt, naar Zandspruit begaven, en trok met het hoofd kommando onder wijlen Kommandant Generaal Joubert, Natal in, nam deel aan de slag te Modderspruit en maakte de verkennings tocht om Estcourt mede. In Dec. van hetzelfde jaar, sloot Slegtkamp zich bij Kommandant Edward's Verkennings Korps aan, dat toen dienst deed voor de kommando's langs de Tugela. Op 22 Januari 1900 waren hij en Kapitein Jack Hindon de enigste burgers die zich op Spioenkop bevonden en hesen zij daar, zoals bekend, met zulk goed gevolg, de Vijfkleur. Daarna diende hij bij de Ierse Brigade onder Blake in de Vrijstaat, tot bij Brandfort, sloot zich toen onder Kapt. Danie Theron aan en bleef achter toen de andere kommando's noordwaarts trokken. Na het sneuvelen van Theron, verlieten Slegtkamp en Hindon de Vrijstaat met rapporten aan Generaal Botha, en toen onder Hindon in het Lijdenburgse een korps tot stand kwam, werd Slegtkamp lid ervan, Luitenant, en vervolgens in Mei 1902 Kapitein. Het werk van dit korps bepaalde zich hoofdzakelijk tot het belemmeren van 's vijands kommunikatie linies, en het is bekend dat het als zodanig uitstekende diensten bewees, waarvan Slegtkamp, naast zijn bevelvoerende officier, steeds een werkend aandeel nam.

Kapitein D. THERON.

Toen de laatste oorlog uitbrak, was de nog niet 30jarige Danie Theron - geboortig van de Kaapkolonie en bestemd om een gewichtige rol te vervullen op het krijgs-toneel en een diepe en blijvende indruk te maken op 't Af rikaner volksgemoed - wets-agent te Krugersdorp, waar hij een levendig belang placht te stellen in de steeds wisselende lands-aangelegenheden. En reeds toen het behoud van de vrede aan onze scherpziende voormannen hopeloos scheen, had Theron een informatie-dienst ge-organiseerd, welke de Regering: van groot nut werd en later, bij de aanvang van de Natalse veldtocht, de vorm aannam van een rijwieliers-korps. Na de slag bij Colenso kreeg dit korps de gedaante van het T. V. K. (Theron's Verkenners Korps), waaronder het tot grote vermaardheid geraakt is, en waartoe mannen behoord hebben die later als aanvoerders van Mears' Korps, Hindon's Korps, Williams' Korps e.a. grote diensten aan hun volk bewezen hebben. Theron's loopbaan is van 't begin tot het einde glorie-rijk geweest. Door zijn stout bezoek aan Genl. Cronje, toen deze bij Paardeberg door een overmacht omsingeld was, werd hij algemeen bekend. Met zijn T. V. K. dekte hij de achterhoede van Genl. de Wet's trek naar Waterberg en keerde vervolgens naar de Vrijstaat terug, waarna hij ter weerszijden van Vaalrivier en in de westelike distrikten van Transvaal met sukses opereerde tegen 's vijands verbindings-linies. In Augustus' 1901 werd deze held nabij Buffelsdoorn, Gatsrand, door een bom getroffen en gedood, diep betreurd door zijn manschappen, die hem op handen droegen, en door de granse Republikeinse strijdmacht. Danie Theron was even doortastend als goedhartig, even vastberaden als oprecht en beminnelijk. Hij was - wat misschien niet genoeg bekend is - de maker van 't door heel Zuid Afrika gezongen oorlogslied: "Ons land is weer in moeilijkheid."

Kapitein H. DU TOIT.

Heinrich du Toit kwam oorspronkelijk uit de Kaapkolonie en vestigde zich als onderwijzer te Pretoria. Na afgelegd examen, werd hij naderhand officier bij de Staatsartillerie, en toen de jongste oorlog uitbrak, trok hij samen met de Eerste Batterij naar Ladysmith. In de slag van Modderspruit, 30 Oktober 1899, voerde hij het bevel bij het 7.5 cm. Creusot kanon ("Long Tom"), dat op Pepworth's kop gestationeerd was, en werd hier zwaar gewond, zodat hij voor enige maanden te Pretoria in het hospitaal moest liggen. Na de inname van de Transvaalse hoofdstad, ofschoon nog aan zijn wond lijdende, trok du Toit met de Artillerie naar het Hogevel, maakte de slagen te Donkerhoek en Dalmanutha mee, en trok vervolgens naar Zoutpansberg, alwaar hij onder generaal Beyers bij het overgebleven "Long Tom" diende, totdat hij dit stuk eindelijk, in een hevig gevecht te Houtbosberg, in de lucht liet springen ten einde te beletten dat het in handen van de vijand zou vallen. De artillerie in dit distrikt verzamelde zich onder hem tot een klein korps, dat voor geruime tijd ten noorden van Pietersburg opereerde, alwaar het te zamen met een afdeling van Veldkornet M. W. Pretorius, in een aanval van zwartes onder leiding van Engelse officieren, zware verliezen leed, en ook door koorts geteisterd werd. Du Toit bleef tot het einde van de oorlog in het veld.

Kapitein A. F. DU TOIT.

Andries F. du Toit sloot zich in Natal als privaat burger aan bij het Lijdenburg kommando, onder Veldkornet M. P. Taute, en nam als onder-officier deel aan de slagen te Platrand en Spioenkop. Te Belfast werd hij aangesteld als Kapitein over een Verkennings-korps en was tegenwoordig in de slag te Dalmanutha en de kleinere gevechten die daarop volgden, alsook de slag te Helvetia en de aanval op de Ooster spoorweglijn. Te Pisankop nam hij, in samenwerking met Kommandant Mol, een kamp in van Australiese Vrijwilligers. In dit gevecht werd Mol zwaar gewond en du Toit daarna in zijn plaats aangesteld . Daarna opereerde hij met zijn kommando, dat zowat 200 man telde, onder Generaal Ben Viljoen aan de Sabie en in de omstreken van Pelgrimsrust. Hij was tegenwoordig op 12 Juni 1902, toen de burgers van deze afdeling in de nabijheid van Belfast de wapens moesten neerleggen.

Kapitein F. W. VON WICHMANN.

Friedrich Wilhelm von Wichmann was, vóórdat hij naar Z. Afrika kwam, Luitenant bij het eerste regiment Garde Infanterie in Potsdam, bij Berlijn, Duitsland.

Na enige tijd op het Landmeter Generaals kantoor te Pretoria werkzaam geweest te zijn, werd von Wichmann in 1897 aangesteld als Twede Luitenant bij de Vesting-Artillerie te Johannesburg. De 29ste September 1899 trok hij met het Duitse kommando, dat zich aansloot onder het kommando van wijlen Generaal Jan Kock, naar Kliprivier, doch werd van daar teruggeroepen naar het Hoofdlager te Zandspruit en geplaatst bij de Derde Batterij Staats-Artillerie, die onder Generaal Lukas Meyer Natal binnen trok. In Natal maakte hij mede de slagen te Dundee, Modderspruit, Colenso, de tocht naar Estcourt en de meeste andere slagen die bezuiden Ladysmith geleverd werden. Op het Hogevelde teruggekeerd, sloot hij zich met een afdeling der artillerie onder wijlen Generaal Chris Botha aan en diende met onderscheiding tot het einde van de oorlog.

Kapitein H. WILLIAMS.

Henry Williams werd geboren te Victoria West, Kaapkolonie, in het jaar 1874, trok in 1889 naar de Oranje Vrijstaat, en kwam na de Jameson Inval naar de Transvaal. Als burger sloot hij zich aan bij het Witwatersrand-Pretoria kommando, dat naar Colesberg trok, diende later in het Afrikaner Kavallerie Korps, onder konmandant Abr. Malan, en nog later bij Theron's Vrijwilliger Korps, tot bij de dood van de aanvoerder. Daarna diende hij als Luitenant in het korps van Kapitein Mears. Op 6 Juni 1901 werd hij te Waterval Onder tot Kapitein aangesteld en kreeg last een afzonderlik korps op de been te brengen, dat later bekend was als Williams' Vechtkorps. In Maart vóór de vrede word Williams gevangen genomen en in de tronk te Pretoria aangehouden op beschuldiging van de Engelse uniform gedragen te hebben en van de vernieling van spoorwegen, waarop hij vervolgens ter dood veroordeeld werd; doch daar toen juist de vrede hersteld word, herkreeg hij zijn vrijheid. Hij word vorschillende keren gedurende de oorlog gewond en maakte vele slagen mee.

Kapitein B. G. V. DE WITT HAMER.

Boudewijn Gerrit Verselelewel de Witt Hamer, geboren 12 Februari 1855 te Doesburg in Gelderland, Nederland, was officier in het Nederlandse leger en kwam in 1885 naar Zuid Afrika. Hij was editeur van het eerste Hollandse nieuwsblad in Natal, genaamd "De Natal Boeren Vriend", vertrok in 1887 naar Transvaal, waar hij verschillende goevernementsbetrekkingen bekleed heeft. Zo was hij jaren lang werkzaam als ambtenaar van het Mijnwezen Departement, was Mijnkommissaris, eerst te Leydsdorp en daarna te Barberton. Hij legde laatstgenoemde betrekking neer om, verkozen als Lid van de Tweede Volksraad in 1897, voor de Kaap Delverijen werkzaam te zijn tot het uitbreken van de oorlog, toen hij werd aangesteld tot Kapitein van het Hollander Korps, de slag bij Elandslaagte medemaakte, op 21 Oktober 1899 aldaar gevangen genomen en naar Simonsstad gevoerd werd. Na een afwisselend verblijf op transportschepen in de Valse Baai en in het Krijgsgevangenkamp te Simonsstad, werd hij op 1 April 1900 vervoerd naar St. Helena, alwaar hij werkzaam was in diverse administratieve richtingen ten bate zijner mede-krijgsgevangenen tot September 1902, toen hij zijn vrijheid kreeg.

Majoor J. F. WOLMARANS.

Jan Francois Wolmarans, een zoon van het vroegere Uitvoerend raadslid J. M. A. Wolmarans, ontving zijn militaire opleiding te Breda, in Nederland. Na zijn terugkeer in de Transvaal, enige jaren vóór de Jameson inval, werd hij aangesteld tot Tweede Luitenant bij de Staats-Artillerie en allengs bevorderd tot de rang van Majoor.

Toen in 1899 de oorlog uitbrak, trok hij met de ene helft der artillerie naar Zandspruit, terwijl de andere onder Generaal Cronjé naar Mafeking en Kimberley ging. Te Zandspruit werd de artillerie opnieuw verdeeld, de Derde Batterij trok onder Generaal Lukas Meijer op Dundee af, terwijl de Eerste Batterij via Charlestown en Newcastle de grenzen overtrok. Wolmarans bevond zich bij de Derde Batterij en maakte de slagen mee die te Dundee en Modderspruit geleverd werden. In de Transvaal teruggekeerd, ging hij met de kommando's naar het Hogevelde en was daar tegenwoordig in menig gevecht. Laatstelijk opereerde het restant van de artillerie onder hem in de omstreken van Bronkhorstspuit en Pretoria.

Hij werd gevangen genomen op 11 Januari 1902, dicht bij Ermelo, en naar St. Helena gezonden.

HET SMUTS KOMMANDO

HET SMUTS KOMMANDO.

De hiernevens geplaatste groep officieren werd genomen nabij Okiep, toen Generaal Smuts die in het midden der Groep gezeten is - zich van deze plek had meester gemaakt. Aan generaal Smuts zelf werd elders in dit Album een bladzijde gewijd. Over de andere officieren worde het volgende in herinnering gehouden:

Aanvangende bij degenen die ter recht zijde van generaal Smuts zich in staande houding bevinden, treft de toeschouwer een gebaard krijgsman aan, namelijk

BURGER B.D. BOUWER Sr.,

op kommando gunstig bekend als “Oom Barend”, 62 jaar oud, vocht met de Vrijstaters in 1865 tegen de Basoetoës, alstoen hij zwaar gewond werd. Naast deze staat

GENERAAL VAN DEVENTER.

aan wie elders in dit Album een afzonderlike schets is gowijd. Aan diens rechterzijde staat

VELDKORNET A. G. BOSHOFF,

die onder Kommandant Bouwer gestreden heeft en op 25 Februari 1902 te Windhoek, distr. Vanrhijnsdorp, bij de inname van het Politie kamp ernstig gewond werd. Naast deze bevindt zich

KOMMANDANT B. D. BOUWER,

elders in dit album reeds vermeld. Op de hoek aan deze zijde der groep staat

VELDKORNET CORNELIS BRINK

die onder voornoemde kommandant diende en afkomstig was uit Haaskraal, distr. Potchefstroom. Aan diens voeten rust

VELDKORNET JAN VAN DER BERG,

eveneens uit Potchefstroom, die in Juli 1901 bij de bestorming van een spoorlijn-fort te Brandfort ernstig gewond werd, wat niet belette dat hij mede de Kaapkolonie binnen drong. Daar werd hij in Januari 1902 ten tweede male ernstig gewond, tengevolge waarvan hij voor zijn leven gebrekkig zal blijven. Aan zijn linkerzijde rust

VELDKORNET PIET F. VISSER,

een gewezen Transvaals mijn-ambtenaar, die in de K. Kolonie tot officier werd aangesteld. De groep ter linker-zijde van generaal Smuts is als volgt samengesteld: de zwaar gebouwde officier naast hem is

GENERAAL S. G. MARITZ,

27 jaren oud, een tijdlang lid van Theron's Verkennings Korps en aanwezig bij het sneuvelen van deze zijn beminde kapitein. Hij trok met generaal Wijnand Malan de Kaap kolonie binnen en werd, na een tijdlang vechten, met drie burgers naar Calvinia distrikt gezonden, waar het hem gelukte een kommando te organiseren tot welks bevelhebber hij word aangesteld. Na enkele prachtige slagen groeide "ou Manie" 's - zo werd generaal Maritz door zijno krijgsmakkers genoemd - krijgsmacht dagelijks aan, zodat hij op 7 Augustus 1901 Niewoudtsville in bezit nam en Clanwilliam binnen viel, waar hij zich met kapitein Jan Theron en Kapitein Smit verenigde, en te zamen tot in het distrikt Piketberg, Moorreesburg, Darling en Malmesbury werd doorgetrokken. Van daar ging de tocht naar Tulbach distrikt, alwaar te Vier-en-twintig rivieren de Town Guard van Wellington word ontwapend. In November van dit jaar ontmoette men generaal Smuts in het Van Rhijnsdorp distrikt; in Januari 1902 werd Maritz tot Generaal benoemd. Toen de vrede een voldongen feit was geworden, verliet "ou Manie" in arren moede de Kolonie en bezocht Duits Z. W. Afrika en Europa. Bij Tontelboskolk, in Galvinia, werd hij in Dec. 1901 ernstig gewond. Achter hem staan, naast genl Smuts,

VELDKORNET WILLIE KOTZÉ,

uit Calvinia distrikt, een bekend goed schutter, en ter linkerzijde van deze

KORPORAAL HENNIE VERMAAS,

woonachtig in het Klerksdorp distrikt, een van het dappere viertal, dat in Januari 1902 van uit Van Rhijnsdorp distrikt te voet en gewapend het Bovenland, Paarl en Stellenbos met uitstekend gevolg veertien dagen lang spioeneerde. Aan diens linker kant staat

VELDKORNET JAN VAN BRUMMELEN,

Hollander van geboorte, een vastberaden en algemeen bemind krijgsman. Naast deze staat

KOMMANDANT STOFFEL SCHOEMAN,

een Vrijstater, die generaal Maritz als kommandant opvolgde vroeger lid was van Theron's korps, en een der drie, welke met Maritz Calvinia distrikt intogen. Hij volgde generaal Maritz naar Duits Z. W. Afrika. Naast deze staat

JACOB BRINK,

Militaire Kommissaris van Kommandant Bouwer, uit Johannesburg afkomstig, bekwaam en dienstvaardig. Op deze hoek der groep staat ten slotte

VELDKORNET A. STANDERS

behorende tot het kommando van Kommandant Schoeman, en afkomstig uit het distrikt Ventersburg, Oranje Vrijstaat. Ook hij behoorde vroeger tot het korps van wijlen Danie Theron en volgde daarna Maritz naar de oude Kolonie. Aan diens voeten zit de onbevreesde

VELDKORNET BEN COETZEE,

voor de oorlog een ambtenaar ten postkantore Pretoria. Hij behoorde aanvankelijk tot het kommando van Bouwer, doch ging later naar Schoeman over. Aan zijn rechterhand is gezeten

MARKIES DE KERSAUSON,

bij zijn strijdmrktters bekend onder de naam van “Roberts”, een Fransman van nationaliteit, die gedurende de oorlog uit sympathie voor de Afrikaners naar Transvaal gekomen was. Vooral als depeche-rijder heeft hij zich door zijn dapperheid onderscheiden. Tweemaal reisde hij door D. Z. W. Afrika naar Europa en terug met rapporten en heeft bizonder veel opgeofferd voor de Boeren. Ten laatste:

CARL T. MÖLLER,

uit Graaff Reinet, bij het uitbeken van de oorlog, student in de medicijnen to Edinburgh, mot Sievwrights ambulance naar Trausvaal gekomen, onder Dr. Neethling in Lijdenburg werkzaam en vervolgens hoofd van generaal Smut's ambulance. Hij verpleegde met sukses generaal van Deventer, toen deze ernstig gewond was geworden; alsook kommandant Bouwer.

HET LIJDENBURGSE KOMMANDO.

HET LIJDENBURGSE KOMMANDO.

Nevenstaande groep van zes personen geeft weer de leiders der Lijdenburgse tegenstand gedurende het laatste deel van de oorlog, zoals blijkt uit de ondertekeningen welke onder de hoofdpersonen geplaatst werden.

Aan Generaal Muller en kommandanten D. J. Schoeman en W. J. Viljoen werden elders in dit album afzonderlike bladzijden gewijd.

CIVIELE AUTORITEITEN

EN ANDEREN.

Ds. E. C. ANDERSSEN.

Krijgskommissaris B. H. V. K. ARNOLDI.

Krijgskommissaris W. J. H. BARTER

Dr. J. C BIERENS DE HAAN.

Ds. M. P. A. COEÏ ZEE.

Dr. H. J. COSTER.

Adv. I. S. FERREIRA.

Ds. M. J. GODDEFROY.

Dr. J. O. HOHLS.

Adv. L. J. JACOBSZ.

Dr. A. JURRIAANSE

Ds. A. P. KRIEL.

J. C. KROGH, L.U.R.

Ds. J. M. LOUW.

Ds. H. J. NEETHLING.

Staatssekretaris F. W. REITZ.

Ds. J. W. G. STRASHEIM.

Dr. H. TILEMAN.

Reg.-Sekretaris D. VAN VELDEN.

Adv. N. J. DE WET.

Ds. E. C. ANDERSSEN.

Eerw. E. C. Anderssen, bij het uitbreken van de oorlog predikant der Ned. Herv. of Ger. Kerk te Vrijheid, werd op 22 Maart 1868 te Ceres, Kaapkolonie, geboren uit een Duitse vader en Afrikaanse moeder. Hij was leerling van het Z. A. Atheneum te Kaapstad, en vervolgens van de Theologiese Kweekschool te Stellenbos. Na als leeraar te Umtata, Tembuland, en later te Mclean, distr. Oost Londen, gearbeid te hebben, werd Ds. Anderssen 9 maanden voor het uitbreken van de oorlog naar Vrijheid beroepen.

Ds. Anderssen heeft het geluk en de onderscheiding gehad, dank zij menig nauwe ontkoming, de gehele oorlog tot op 't eind met zijn Vrijheid Kommando mee te maken. Eerst op 16 Juni 1902 betrad hij, na een afwezigheid van 21 maanden, weder zijn pastorie.

Krijgskommissaris B. H. V. K. ARNOLDI.

B. H. van Ketel-Arnoldi was mijnkommissaris der Potchefstroom Goudvelden en werd in Januari 1900 benoemd tot Hoofd Krijgskommissaris voor de Zuid Wester grenzen met hoofdzetel in het grote lager te Modderrivier, waar Generaal Cronjé opperbevel voerde. Hij vergezelde generaal Cronjé's strijdmacht tot Paardeberg en werd daar krijgsgevangen gemaakt en vervolgens naar St. Helena overgebracht.

Krijgskommissaris W. J. H. BARTER.

William Joseph Henry Barter, van Ierse afkomst en in 1865 geboren, werd in Sept. 1900 door Komm. Genl. Botha te Lijdenburg benoemd tot Krijgskommissaris. Als zodanig vergezelde hij Genl. Gravett die hem van het Hogevelde naar Pelgrimsrust zond om proviand bijeen te verzamelen. Toen daarna de blanco Goevernementsnoten in handen des vijands waren gevallen, werd Barter benoemd tot een der leden van toezicht op de Staatsdrukkerij te Velde, en toen de Staatsmunt te Velde in het leven werd geroepen, werd hij als Thesaurier aangesteld; daarna bezorgde hij de oprichting ener militaire leerlooierij en kleermakerij.

Dr. J. C. J. BIERENS DE HAAN.

In 1867 in Nederland geboren en aan de Leidse Universiteit in de Geneeskunde gepromoveerd, bereikte Dr. Bierens de Haan eind November met de eerste ambulance van het Nederlandse Rode Kruis de Zuid Afr. Republiek en werd naar Modderspruit - Natal - gezonden, waar hij met Dr. Lingbeek een groot veld-hospitaal organiseerde en zodoende aan een ruimschoots aantal zieken en gewonden hulp verschaft. Hij maakte de gevechten op Platrand, bij Ladismith, en daarna die aan de Boven-Tugela, Spioenkop en Vaalkrans, persoonlijk mede, on droeg vervolgens de leiding van het hospitaal te Pretoria, waar vooral zwaar gewonden werden verpleegd.

Na de val van Bloemfontein organiseerde Dr. Bierens de Haan een veld-ambulance met welke hij in de Vrijstaat opereerde en verschillende gevechten mee maakte..

Bij de inneming van Pretoria bleef hij bij het groot aantal gewonden, die heilkundige hulp behoefden, achter; na herstel van deze verkreeg hij, niet zonder lange onderhandelingen, een pas om naar de Boeren linies terug te keren. Te Machadodorp in Augustus 1900 tot lid der Mediese Kommissie benoemd, bleef hij de kommando's vergezellen en richtte met Dr. McLeod telkens grote veld-hospitalen op, trok vervolgens met Kommandant Generaal Botha van Hektor Spruit door het Sabie gebied noordwaarts en maakte in het Lijdeburgse verscheiden kleine gevechten mede. In het eind van 1900 sloot Dr. B. de Haan zich bij het Heidelbergse kommando, onder Generaal Spruyt, aan, nam deel aan allerlei zwerftochten over het Hogevel, aan trein-aanvallen en aan de gevechten bij Boesmanskop, Greylingsstad, Bethal en Chrissiesmeer, alwaar hij gevangen genomen doch naderhand weer vrij gelaten werd. In Mei 1901 werd Dr. B. de Haan naar Europa gezonden ter verkrijging van geneeskundige hulp voor de Boeren, doch de talrijke en krachtige pogingen om van de Engelse Regering de doorlating van doktoren te verkrijgen, bleven zonder gevolg.

Ds. M. P. A. COETSEE.

Ds. M. P. A. Coetsee, is een van de weinige overgebleven voortrekkers, die deel namen aan de grote Trek uit de Kaapkolonie in 1836. De jongste oorlog maakte Z.Eerw., trots zijn lioge leeftijd, tot het einde door.

Geboren op 15 Februari 1831, to Zitrivier, distrikt Colesberg, trok hij met zijn ouders onder Potgieter uit de Kaapkolonie. Winburg werd door deze voortrekkers aangelegd en daarna Potchefstroom. In die dagen nam hij reeds deel aan vele kleine kommando's tegen de inboorling-stammen, en was tegenwoordig bij Zwartkopjes en Boomplaats. Ook in het Lijdenburgse, waarheen hij in 1852 trok, maakte hij vele kommando's tegen de zwartes mee. In 1864 werd hij geroepen voor predikant to studeren, en vijf jaar daarna geordend zijnde, werd Ds. Coetseo te Middelburg K.K. beroepen. Na alhier 20 jaar lang het Evangelie vorkondigd te hebben, werd Z.Eerw. in 1889 te Lijdenburg beroepen. In 1895 werd, met goedvinden van leeraar en gemeente, de kerk en pastorie verplaatst naar Belfast; en toen de vijand in Augustus 1900 deze plaats in bezit nam, ging Z.Eerw. met de kommando's mee naar Machadodorp en vandaar naar Komatiepoort. Van af deze plaats werd het een omzwerven te voet door het Bosveld, tot aan Ohrigstadsrivier, vanwaar hij naar de Steenkampsbergen reisde en hier steeds in de nabijheid van generaal Viljoen's kommando bleef, totdat men eindelijk op 10 Juni 1902, onder generaal Chris. Muller, bij het Monument te Belfast de wapens aflegde. Door ouderdom en lichaamsgebreken genoodzaakt, vroeg en verkreeg Z.Eerw. sedert 1903 zijn emeritaat.

Dr. H. J. COSTER.

Dr. Hermanus Jacob Coster werd in 1866 in Nederland geboren en kwam, kort nadat hij te Leiden in de rechtsgeleerdheid was gepromoveerd, naar Pretoria, waar hij zich als advocaat vestigde.

Na enige jaren de praktijk te hebben uitgeoefend, werd hij tot het ambt van Staats-Prokureur geroepen en kweet zich met loffelijke verdienste van zijn moeilijke taak bij de leiding van het strafgeding tegen de Reformers, die gelijktijdig met de Jameson-inval de landsregering bedreigd hadden. Bij het uitbreken van de laatste oorlog sloot Dr. Coster, die intussen weer tot de private praktijk was teruggekeerd, zich bij het Hollander-korps aan en sneuvelde 21 Oktober 1899 in de slag bij Elandslaagte, Natal, diep betreurd door een brede kring van burgers, die het zwaar verlies, door zijn vroegtijdige dood veroorzaakt, ten volle beseften.

Adv. I. S. FERREIRA.

Geboren op 25 Jan. 1875 op de plaats Zonnebloem, distrikt Ladybrand, Oranje Vrijstaat, ging Ignatius Stefanus Ferreira gedurende 5 jaren op de plaats school, vervolgens van '90 – '95 op 't Grey College, Bloemfontein, daarna een jaar op 't S. African College te Kaapstad en eindelijk 3 jaar aan de Middle Temple te Londen.

Adv. Ferreira was gedurende de oorlog militaire sekretaris van Genl. de la Rey en af en toe waarnemende generaal tijdens afwezigheid van deze. Hij vergezelde Genl. de la Rey na de vrede naar Europa.

Ds. M. J. GODDEFROY.

Ds. M. J. Goddefroy voltooide zijn studien aan de universiteit van Utrecht, Nederland, was van af 11 Februari 1877 predikant bij verscheiden Ned. Hervormde gemeenten en werd in April 1887 naar de Z. A. Republiek beroepen. Tot 1890 stond deze leeraar feitelijk alleen voor 13 verschillende gemeenten met 17 kerk-plaatsen, als wanneer een tweede predikant voor Rustenburg en Marico werd beroepen.

Ds. Goddefroy bezocht vóór de inneming van Pretoria, waar zijn standplaats was, herhaaldelijk de kommando's en vergezelde deze, toen de hoofdstad in handen van de vijand viel. In Juni 1901 werd hij, door koorts aangeast, met zijn familie 70 mijlen ten oosten van Pietersburg gevangen genomen en naar Pietersburg's concentratie-kamp gevoerd. In Oktober daaropvolgende naar Trichonopoly, Brits Indie, gezonden, werd hij van daar gedeporteerd naar Fort Govindhar, in de Pundjab, een der ongezondste provincies van Indie. In Juli 1902 vermocht ZEerw. eerst dit werelddeel te verlaten, en dewijl verlof tot terugkeer naar Transvaal eerst werd geweigerd, kon Ds. Goddefroy pas midden 1903 naar Pretoria terugkeren. De viering zijner 25-jarige Evangelie-bediening vierde ZEerw. onder hartelike belangstelling gedurende zijn Indiese gevangenschap.

Van de zes zoons van Ds. Goddefroy hebben vier zich op het slagveld onderscheiden. De oudste, Joseph, diende bij Danie Theron's korps, waarvan hij tot Luitenant werd bevorderd; doch overleed 27 Oktober 1900 in het Waterberg distrikt aan typhus. Twee andere zoons, Anton en Marius, werden kort daarna krijgs-gevangen gemaakt bij een gevecht aan Pienaars-rivier en naar St. Helena gevoerd; daar verloor laatstgenoemde op 9 Februari 1901 door een verraderlike geweerkogel 't leven. De vierde zoon, Edmond Goddefroy, werd in Decembar 1899 bij Colesberg gewond, streed vervolgens onder Generaal Beyers, doch werd in Mei 1901 met een dertigtal andere getrouwe burgers door een grote overmacht overvallen, gevangen genomen en naar Indie gezonden.

Dr. J. O. HOHLS.

Johan Otto Hohls was de zoon van een Duitse zendeling, en werd geboren in Natal, omstreeks het jaar 1859. Voor zijn opleiding naar Duitsland gezonden, studeerde hij te Straatsburg en promoveerde als dokter aan de Universiteit te Heidelberg. Gedurende het jaar 1889 keerde hij naar Z. Afrika terug en bleef voor enige tijd in Natal, doch vestigde zich later als geneesheer te Pietersburg in Transvaal.

In het begin van 1899 werd Hohls door de Regering aangesteld als dokter bij de Staats-Artillerie, met de rang van kapitein. Toen de oorlog uitbrak trok hij met zijn ambulance met de hoofdmacht, onder Generaal Joubert, naar Ladysmith en sneuvelde in de slag die op 30 Oktober te Pepworth's (Modderspruit) geleverd werd. Daar er een tijdelijke behoefte was aan hospitaal ordonnancen, hielp zijn apotheker in dit werk mede en werd boven op Pepworth's kop gewond. Hohls, die in het hospitaal bezig was met de verpleging der gewonden, ging toen in persoon op de kop uit, zich met heldenmoed blootstellende aan een regen van granaat-kartetsen: en, terwijl hij zijn apotheker de eerste hulp verleende, werd hij dodelik in de rug getroffen. Het lijk werd naar Pretoria gebracht en aldaar op het Duitse kerkhof met volle militaire eerbewijzen bijgelegd.

In Zoutpansberg wordt bovendien de naam van Dr. Hohls in dankbare herinnering gehouden in verband met het bekende door hem ontdekte koorts-middel.

Adv. L. J. JACOBSZ.

Louis Johannes Jacobsz werd in distrikt Bethlehem, Oranje Vrijstaat, 6 November 1863 geboren, tijdens de Basoetoe oorlog en genoot zijn opleiding eerst aan het Bloemfonteinse Grey College, later ter Londense universiteit, waar hij als advokaat in de Inner Temple werd toegelaten, in 1888. Na enige tijd in de Vrijstaat gepraktiseerd te hebben, kwam Jacobsz naar Transvaal, ageerde als Publieke Aanklager te Johannesburg en vervolgens als assistent Staatsprokureur. Na de inname van Pretoria vergezelde hij de Regering in 't veld, als Wd. Staatsprokureur en was als zodanig tegenwoordig bij de vredes-onderhandelingen te Klerksdorp en te Vereniging.

Dr. A. JURRIAANSE.

Dr. A. Jurriaanse, in 1872 geboren, voltooide zijn opvoeding te Leiden en te Weenen, Oostenrijk, en vertrok bij 't uitbreken van de laatste oorlog op eigen kosten met een volledige uitrusting naar Transvaal, vanwaar de Regering hem aanstonds als hoofd van een Veld-hospitaal naar 't zuiden van de Vrijstaat zond. Hij was aanwezig bij verscheiden gevechten, o.a. bij de verovering, door Genl. Chr. de Wet - destijds nog Kommandant - van Lord Roberts' legeretros; vervolgens sloot hij zich aan bij de kommando's van Genl. de la Rey, daarna van Genl. Philip Botha. Na 't gevecht bij Zandrivier bevond Dr. Jurriaanse zich voor de tweede maal zonder kommando, toog naar Transvaal en verbond zich met 't Ermelo kommando, op verzoek van Genl. Tobias Smuts, woonde de veldslagen van Donkerhoek, Bronkhorstspuit en Dalmanutha bij en deelde daarna het guerilla-leven van genoemd kommando. Geruime tijd was hij de enige geneesheer tusson Machadodorp on Volksrust, van Swaziland tot Standerton. Op de plaats van de heer W. Buhrmann, Ermelo distrikt, had hij zijn centraal hospitaal gevestigd, vanwaar hij met zijn anibulance door 't Hogeveld kruiste. Bij de veldtocht naar Zululand, met name bij do slag van Itala, was Dr. Jurriaanse ook tegenwoordig. En behalve gewonde burgers had hij ook de niet gevangen vrouwen en kinderen onder zijn zorg.

Na 't sluiten van do vrede begaf Dr. Jurriaanse zich naar Engeland, waar hij in September 1903 te Londen een geneeskundig examen aflegde en daardoor het recht kreeg in Transvaal mediese praktijk uit te oefenen. Sints Januari 1904 is Dr. A. Jurriaanse als geneesheer te Ermelo gevestigd.

Ds. A. P. KRIEL.

Ds. Abraham Paul Kriel werd in 1880 als predikant geordend en was reeds enige jaren op de Witwatersrand arbeidzaam, toen de laatste oorlog uitbrak. Aanvankelijk vervoegde Z.Eerw. zich bij het Krugersdorp kommando, hetwelk na de slag te Dalmanutha naar Zoutpansberg en vandaar naar de westelike distrikten ging. Onder Generaal Beyers bleef evenwel een klein gedeelte van dit kommando in het Zoutpansbergse achter, en onderdezen bevond zich ook Ds. Kriel. De slag te Nooitgedacht, de tocht om Pretoria en de latere gevechten op het Hogevelt, woonde hij bij en stond bekend voor zijn toewijding en kalme hulpvaardigheid in ogenblikken van gevaar. Als Veldprediker en Ziekentrooster heeft hij het kommando van Generaal Beyers tot het einde van de oorlog gediend.

Te Langlaagte teruggekeerd, heeft Ds. Kriel aldaar, met de hulp van talrijke vrienden, eengezegende Weesinrichting tot stand gebracht, waarin niet minder dan 260 wezen en de kinderen van behoeftige ouders uit de laatste oorlog opgevoed worden.

J. C. KROGH, L.U.R.

Johannes Christoffel Krogh, omtrent 1846 te Uitenhage, Kaapkolonie, geboren, trad gedurende de Engelse tussen-regering na 1877 in Transvaalse staatsdienst, was toen Landdrost van Standerton en werd later, onder de herstelde Zuid-Afrikaansche Republiek, Landdrost van Wakkerstroom

Met de afwikkeling der Swazieland-aangelegenheden werd hij aangesteld tot vertegenwoordiger der Transvaalse Regering in Swazieland, en toen in 1895 de Organiese Proklamatie geldig werd, bleef de heer Krogh als Speciale Kommissaris te Bremersdorp.

Gedurende het tweede gedeelte van de oorlog was hij Landdrost en vervolgens Lid van de Uitvoerende Raad, in welke hoedanigheid hij tot het einde werkzaam was. Tans is hij Magistraat te Belfast en lid der kommissie voor onderzoek naar de Zuid-Afrikaanse naturellensituatie.

Ds. J. M. LOUW.

James Murray Louw, een zoon van Ds. A. A. Louw, werd geboren te Murraysburg in de Kaapkolonie, en ging later aan de Paarl wonen. Hij genoot zijn hogere opleiding te Stellenbos, eerst aan het Victoria College en daarna aan de Theologiese Kweekschool. Gedurende de laatste oorlog was Ds. Louw steeds Veldprediker bij de kommando's geweest en legde Z.Eerw. samen met de Heidelbergse en enige andere kommando's, op 5 Juni 1902 te Kraalstation, de wapens af.

Nevenstaand portret werd geknipt uit een groep die de volgende dag te Heidelberg genomen werd, toen Z.Eerw. zich nog in zijn kommando klederen bevond. Ds. Louw is predikant bij de Ned. Herv. of Geref. gemeente te Boksburg.

Ds. H. J. NEETHLING.

Ds. H. J. Neethling zag het levenslicht te Prince Albert, K.K., en is oudste zoon van de toenmalige leraar aldaar, Ds. J. H. Neethling, die kort daarop naar Stellenbos beroepen werd; on hier en te Kaapstad bracht de jonge Neethling zijn studie jaren door. Na volbrachte studie ging hij naar Europa, bezocht Palestina en Amerika en werd in 1881 te Lijdenburg geordend als leraar der Ned. Geref. Kerk. In de eerste Algemene Vergadering waarin Z.Eerw. zitting nam, werden onderhandelingen aangeknoopt met de Ned. Herv. Kerk die later tot de vereniging leidden, en daar eerstgenoemde kerk toenmaals maar twee leraren telde, nam hij een werkzaam aandeel in de beraadslagingen. Wegens gebrek aan leraren, moesten door hem bediend worden de Ned. Ger. gemeenten van Lijdenburg, Middelburg, Pretoria, Zoutpansberg en Ermelo. In 1895 werd Z.Eerw. afgevaardigd naar de geloofsgenoten te Humpata en vergezeld van zijn broeder, C. Neethling, tans leraar to Nieuwoudtsville, K.K., doorreisde hij niet alleen Humpata, doch ook Damaraland. In het begin van de jongste oorlog bezocht Ds. Neethling onze mensen bij Ladysmith en langs de Tugela, en later weer in de Biggarsbergen en te Allemansnek. Toen eindelijk de vijand tot bij Lijdenburg doordrong, verliet hij zijn familie en vergezelde de kommando's. Lator werden Mevr. Neethling en familie uitgezonden, en bleven zowat zes maanden buiten, toen zij gevangen genomen werden. Ds. Neethling vond een ruim arbeidsveld tussen de verschillende kommando's en nog buiten gebleven mensen die zich in de oostelike en noord-oostelike distrikten ophielden, en hij gaf er zich dan ook geheel aan over. Kort voor de vrede, trof Z.Ew. de allergevoeligste slag, toen zijn echtgenote in het z.g. Refugé-kamp te Balmoral overleed, nadat men geweigerd had haar naar de familie in de oudo kolonie te laten gaan. Onlangs is ook te Stellenbos overleden de hooggeachte vader van Ds. Neethling. Een zijner broeders, Dr. A. M. Neethling, bewees onwaardeerbare diensten aan de kommando's, en erlangde na de dood van Dr. Hohls, een officiële aanstelling als dokter bij de artillerie.

Staats Secretaris F. W. REITZ.

Geboren te Swellendam, 5 Oktober 1844, legde Francis William Reitz zich op de rechtsgeleerdheid en letteren toe, in beide waarvan hij uitgemunt heeft. Hij voltooide zijn studies in Schotland en Engeland en praktiseerde als advokaat in de Kaapkolonie, welke hij in het parlement gedurende korte tijd voor het distrikt Richmond vertegenwoordigde. In die dagen arbeidde hij ijverig aan de politieke organisatie der Afrikaner partij, en was ook diamant-graver. Naar de Oranje Vrijstaat geroepen, was hij 18 jaren lang Hoofdrechter en 8 jaren President dezer Republiek. In 1896 kwam hij naar Pretoria, waar Reitz zich als advokaat vestigde, tot hij in 1898 tot Staats-sekretaris gekozen werd.

Toen de zetel der Transvaalse Regering, na de inneming der hoofdstad, telkens verplaatst moest worden, en onze bewind-voerders menigmaal zware dagen hadden door te maken, verloor Staats-sekretaris Reitz nooit zijn zelfvertrouwen, energie en opgewektheid. Hij vond zelfs menigmaal gelegenheid belangrijke krijgs-bedrijven of andere gebeurtenissen in vers-maat weer te geven, tot opvroliking van zijn mede-burgers.

Dadelik na het tekenen van 't Vredes-traktaat begaf Reitz zich naar Europa en N. Amerika en heeft tot dusver nog geen voornemens aan de dag gelegd om naar zijn geliefd Zuid Afrika terug te keren.

Ds. J. W. G. STRASHEIM.

Jacob Willem Gideon Strasheim werd geboren te Colesberg in de Kaapkolonie, alwaar zijn vader jarenlang als onderwijzer werkzaam was. Hij genoot zijn hogere opleiding aan het Victoria College te Stellenbos en vervolgens aan het Theologies Seminarium. Na afgelegd examen en ordening, werd ZEerw. in 1899 te Klerksdorp beroepen, alwaar hij nog steeds werkzaam is.

Toen de jongste oorlog uitbrak, vergezelde Ds. Strasheim de kommando's en heeft hij het voorrecht gehad zijn mede-bnrgers tot het einde van de strijd met raad en daad in het veld bij te staan. Toen, na de oorlog, de strijd op onderwijs gebied stond gevoerd te worden, was hij een dergenen die al het mogelijke deed om met de autoriteiten tot een verstandhouding te geraken, doch heeft sedert met hart en ziel gearbeid voor het Christelik Nationaal Onderwijs. Hij is ook een welsprekende voorstander van toenadering tussen de drie Hollandse kerken.

Dr. H. TILEMAN.

Hero Tileman werd geboren 17 Maart 1873 te Norden in Oost Friesland, Duitsland. Na zijn voorlopige studies in verschillende universiteiten doorlopen te hebben, deed hij te Leipzig het staatsexamen voor geneesheer.

In November na het uitbreken van de oorlog kwam hij als lid der Duitse afdeling van de Duits-Belgische "Saniteits-expeditie" aan boord van de "Herzog" naar Delagoabaai. Het eerst diende Tileman in het Veldhospitaal te Ladysmith, daarna te Pretoria, Norvalspont en Springfontein. Vervolgens, naar het Natalse teruggeroepen, richtte hij, tezamen met Dr. Albrecht uit Oostenrijk, te Glencoe een veldhospitaal in, alsook later te Volksrust en Standerton. Van laatstgenoemde plaats - toen de Centrale Mediese Kommissie had opgehouden te bestaan - trok Tileman naar Ermelo en richtte hier een ambulance in, waarmede hij vervolgens onder het Wakkerstroom, Utrecht, Vrijheid, Piet Retief, Swazieland kommando en een gedeelte van de Staatsartillerie diende. Tileman moest er vaak getuige van zijn dat zijn ambulance buit gemaakt, zijn hospitaal afgebrand en zijn patiënten krijgsgevangen genomen werden. Zelf werd hij drie keer krijgsgevangen gemaakt, en werd de laatste maal, na zes weken als zodanig aangehouden en behandeld te zijn, ten noorden van de Delagoa baai spoor aan het Middelburgse kommando uitgeleverd. Met de regering trok hij in April 1901 weer over de spoor en nam op verzoek van de Kommandant Generaal te Ermelo de dienst over van Dr. Bierens de Haan, die toen op het punt stond naar Europa te reizen. Hij diende vervolgens onder de Heidelberg, Pretoria, Standerton, Bethal, Ermelo en Middelburg kommando's, en een gedeelte Staatsartillerie; en toen een gedeelte dezer kommando's over de Natal spoor gedreven werd, reikte zijn werkkring tot aan de Wilgerivier in de Vrijstaat.

In naam van het Boeren-Volk, werd hem na afloop van de oorlog door de Kommandant Generaal, een schriftelijke dankbetuiging overhandigd; namens de dames van Pretoria, Heidelberg, Bethal en Standerton ontving hij verschillende adressen van dankbetuiging. Hij keerde tezamen met de hoofd-generaals naar Europa terug en ontving van de Duitse Keizer de Rode Kruis medalje en een aanstelling als "Kaiserlicher Marine assistent Arzt

der Reserve”, en is tans werkzaam als assistent Arts in het Eppendorfer Krankenhaus te Hamburg

Reg.-Sekretaris D. E. VAN VELDEN.

Dirk E. van Velden, 22 November 1869 te Pietermaritzburg geboren, genoot zijn opleiding aan het gymnasimn en Victoria College te Stellenbos; was vóór de oorlog achtereenvolgens ambtenaar op het kantoor van de Auditeur generaal, later klerk bij de sekretaris van de Tweede Volksraad, en werd na diens dood sekretaris, 't geen hij bleef tot de oorlog.

Hij ging op kommando als gewoon burger, werd in September 1900 aangesteld als sekretaris der Regering en was als zodanig tegenwoordig bij de vredes-onderhandelingen. Eindelijk vergezelde Van Velden Generaal Botha op diens reis naar Europa als privaat-sekretaris.

Adv. N. J. DE WET

Geboren in 1873 in het distrikt Aliwal Noord, Kaapkolonie, zoon van N. J. de Wet, ex-lid van de Wetgevende Raad aldaar, studeerde hij eerst ter Publieke School, Aliwal Noord, later aan het Victoria College, Stellenbos, en ten slotte ter Cambridge Universiteit, Engeland, waar hij promoveerde in de rechten. (L.L.B.)

In Januari 1896 teruggekeerd naar Zuid Afrika en toegelaten als advokaat in de K.K. en de Z. A. R., vestigde de Wet zich te Pretoria, waar hij begon te practiseren.

De eerste twee maanden van de oorlog maakte hij deel uit van de staf van Generaal de la Rey, als Rechtsgeleerd Adviseur en Sekretaris. Toen kwam hij terug naar Pretoria als Censor en ook voor een tijd als Wd. Assistent Staatsprocureur. Van begin Juni 1900 tot einde van de oorlog was hij op de staf van Kommandant Generaal Botha als Militaire Sekretaris. Hij ageerde ook als Wd. Staatsprocureur voor het Hogevelde tot Febr. 1901, toen de Wet door de Uitv. Raad werd aangesteld als Rechter (om appellen van Landdrosten te horen).

INHOUD

A		Dreyer, Komdt. T F. J.	61
Alberts, Generaal H.A.	9		
Alberts, Kommandant J.J.	45	E	
Alberts, Kommandant S.F.	46	Emmett, Generaal J. J. C.	17
Anderssen, Ds. E.C.	124	Erasmus, Generaal D. J. E.	18
Alleman, Komdt. F.S.	47	Erasmus, Komdt. J. L P.	62
Arnoldi, Krijgskom. B.H.v.K.	125	F	
B		Ferreira, Adv. I. S.	130
Badenhorst, Komdt. A. D.	48	Fourie, Kommandant C. E.	20
Badenhorst, Komdt. C. P. S.	49	Fourie, Generaal J. C.	19
Barter, Krijgskom. W. J. H.	126	G	
Beer, Komdt. J. F. de	50	Goddefroy, Ds. M. J.	131
Beijers, Generaal C. F.	10	Gravett, Generaal G. H.	21
Berg, Veldkornet J. van der	119	Greyling, Komdt I. J.	64
Bierens de Haan, Dr. J. C. J.	127	Greyling, Komdt. P. J.	63
Bierman, Komdt. J. T.	51	Grobler, Komdt. S.	66
Blake, Kolonel J. Y. F.	99	Grobler, Generaal F. A.	22
Blignaut, Komdt. J. S. F.	52	Grobler, Komdt. H. S,	65
Boshoff Veldkornet A. G.	119	Grobler, Generaal J. N. H.	23
Botha, Komdt. Genl. L	7	Grothaus, Kapitein H. C. W.	102
Botha, Generaal C.	13	H	
Botha, Kapitein G. R.	100	Hindon, Kapitein, O. J.	103
Botha, Komdt. J. D. L.	53	Hohls, Dr. J. O.	132
Bouwer, Komdt. B. D.	54	J	
Bouwer, B. D. Sr.	119	Jager, Adj. Genl. H. de	105
Breytenbach, Komdt. D. J. J.	55	Jacobsz, Adv. L. J.	133
Breytenbach, Komdt B. H.	56	Joubert, Komdt. Genl. P. J.	6
Brummelen, Veldt. J. van	120	Joubert, Kommandant J. A.	67
Brink, Mil. Komsrs. J.	121	Joubert, Generaal D. J.	24
Brink, Veldcornet C.	119	Jurriaanse, Dokter A.	134
Brits, Generaal C. J.	11	K	
Buhrmann, Komdt. W. H.	57	Kemp, Generaal J.	25
Burger, Generaal S. W.	12	Kersauson, Markies de	121
Buijs, Kommandant S.	58	Kok, Generaal J. H. M.	26
C		Kotze, Veldkornet W.	120
Celliers, Generaal J. G.	14	Kriegler, Kommandant J. C.	68
Coetsee, Ds. M. P. A.	128	Kriegl, Ds. A. P.	135
Coetzee, Veldcornet B.	121	Krogh, J. C.	136
Coster, Dr. H. J.	129	Kruger, Komdt. J. A. D.	69
Cronje, Generaal P. A.	15	L	
D		Lemmer, Generaal L. A. S.	27
Dam, Komdt. G. M. J. van	59	Lemmer, Generaal H. R.	28
Dames, Kapitein P A.	101		
Deventer, Gen. J. L. van	16		

Liebenberg, Komdt. D. P.	70	S	
Liebenberg, Generaal P. J.	29	Scheepers, Komdt. G. J.	88
Lombard, Komdt. J. P. la G.	71	Schoeman, Komdt. D. J.	89
Louw, Ds. J. M.	137	Schoeman, Komdt. S.	120
		Scholtz, Kapitein P.	109
M		Schroeder, Komt. J. P. de la C.	90
Maritz, Generaal S. G.	120	Slegtkamp, Kapitein H. P.	110
Martins, Kommandant J. T.	72	Smuts, Generaal T.	37
Meyer, Kommandant J. G.	74	Smuts, Generaal J. C.	36
Meyer, Kommandant H. F.	73	Spruyt, Generaal C. J.	38
Meyer, Kommandant T. C. G.	75	Staden, Komdt. M. P. van	91
Meyer, Generaal L.	30	Standers, Veldkornet A.	121
Möller, C. T.	121	Steenkamp, Komdt. P. S.	92
Mouton, Kommandant W. J.	76	Strasheim. Ds. J. W. G.	140
Muller, Generaal C. H.	31		
Myburgh, Generaal M. W.	32	T	
		Theron, Kapitein D.	111
N		Tileman, Dr. H.	141
Naudé, Kapitein J. J.	106	Toit, Kapitein A. F. du	113
Neethling, Ds. H. J.	138	Toit, Kapitein H. du	112
Niekerk, Komdt. P. C. van	77	Toit, Generaal S. P. du	39
		Trichardt, Komdt. S. P. E.	93
O		Trichardt, Komdt. P. F.	94
Oosthuizen, Generaal S. F.	33		
Opperman, Generaal J. D.	34	V	
		Velden, D. van	143
P		Vermaas, Komdt. H. C. W.	95
Paff, Kapitein P. C.	107	Vermaas, Korp. H.	120
Pienaar, Komdt. J. J.	78	Viljoen, Komdt. W.	96
Plessis, Komdt. C. J. H. du	79	Viljoen, Generaal P. R.	41
Potgieter, Komdt. F. J.	80	Viljoen, Generaal B. J.	40
Preller, Komdt. R. C.	81	Villebois-Mareuil, Generaal de	42
Pretorius, Komdt. W. F.	82	Visser, Veldkornet P. F.	120
Pretorius, Majoor J. L.	108		
Prinsloo, Komdt. J. P. N.	84	W	
Prinsloo, Komdt. H. F.	83	Wet, Adv. N.J. de	144
		Wichmann, Kap. F. W. von	114
R		Williams, Kapitein H.	115
Reitz, F. W.	139	Witt-Hamer, Kap. B.G. V.de	116
Rensburg, Komdt. H. C. J. van	85	Wolmarans, Komdt. M. J.	97
Rey, Generaal J. H. de la	35	Wolmarans, Majoor J.F.	117
Riekert, Kommandant P. J.	86		
Roos, Kommandant F. J.	87	Z	
		Zijl, Generaal J. van	43

Gedrukt
ter
Volksstem Drukkerij, Pretoria, Transvaal
Mei 1904.

Acknowledgement and Note by Transcriber

References to ethnic groups have been amended to avoid giving offence.

I have done my best to ensure that the entire book is completely and accurately transcribed, but it is of course possible that errors were made.

The purpose of this transcription is to ensure that the content of a historical document is available to researchers and interested persons.

Please report any errors or omissions to:

argiewe@gmail.com

Pieter van der Merwe